

2030

Strategija razvoja
Slovenije 2030

Strategija razvoja Slovenije 2030

Strategijo razvoja Slovenije 2030 je Vlada RS sprejela na svoji 159. redni seji,
7. decembra 2017.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

330.34(497.4)
308(497.4)

STRATEGIJA razvoja Slovenije 2030 / [uredili Timotej Šooš ... [et al.] ;
fotografije arhiv Službe Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko
kohezijsko politiko ... et al.]. - Ljubljana : Služba Vlade Republike Slovenije za
razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2017

ISBN 978-961-93887-7-8
1. Šooš, Timotej, 1986
292918272

KAZALO

UVOD	5
1. RAZVOJNO IZHODIŠČE SLOVENIJE	9
Globalni kontekst	9
Slovenija	10
2. STRATEGIJA RAZVOJA SLOVENIJE 2030: SLOVENIJA, DRŽAVA KAKOVOSTNEGA ŽIVLJENJA ZA VSE	17
Vizija Slovenije	17
Osrednji cilj Strategije razvoja Slovenije 2030	17
3. RAZVOJNI CILJI SLOVENIJE	21
1. Zdravo in aktivno življenje	24
2. Znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo	26
3. Dostojno življenje za vse	28
4. Kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete	30
5. Gospodarska stabilnost	32
6. Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor	34
7. Vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta	36
8. Nizkoogljično krožno gospodarstvo	38
9. Trajnostno upravljanje naravnih virov	40
10. Zaupanja vreden pravni sistem	42
11. Varna in globalno odgovorna Slovenija	44
12. Učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve	46
4. IZVAJANJE IN SPREMLJANJE STRATEGIJE RAZVOJA SLOVENIJE 2030	49
Skladnost razvojnih politik	49
Izvajanje strategije	49
Spremljanje uresničevanja ciljev strategije z vzpostavitvijo nepretrganega procesa strateškega pristopa k razvoju	51
Spremljanje uresničevanja ciljev Agende 2030	52
PRILOGE	55
Priloga A: Vizija Slovenije	55
Priloga B: Pregled kazalnikov uspešnosti	56
Priloga C: Proces priprave	61
Priprava Vizije Slovenije	61
Priprava Strategije razvoja Slovenije 2030	62
Priloga D: Cilji trajnostnega razvoja	51

Uvod

Živimo v času, ko se spoprijemamo s številnimi izzivi in dolgoročnimi trendi s pomembnimi posledicami. Razmere doma, v Evropski uniji (EU) in po svetu so se močno spremenile. Zaznamovane so s povečano negotovostjo, nepredvidljivostmi in iskanjem novih paradigem razvoja, ki upoštevajo zmogljivosti planeta. Razvojni izzivi poleg nevarnosti prinašajo tudi številne nove priložnosti. Da bi postali družba, ki se zna spoprijeti s spremembami, negotovostmi in izzivi, želimo ustvariti razmere ter vzpostaviti sistemski način trajnostnega razvoja. Zato v Strategiji razvoja Slovenije 2030 v središče postavljamo kakovostno življenje za vse.

Hitrost tehnološkega napredka popolnoma spreminja pričakovanja družbe, hkrati pa močno prehitveva zmožnost družbenega prilagajanja. Zato nastaja čedalje večji paradoks globalnega družbenega napredka, ki prinaša nove priložnosti in večja razvojne potencialne, a obenem pomeni tudi grožnje in ustvarja številne izzive. To odpira vprašanja o prihodnosti izobraževanja, dela, družbene ureditve, odnosa med državljani in državo, o odzivanju na demografske in podnebne spremembe ter o zagotavljanju družbene enakosti in pravičnosti. V takih okoliščinah je ključna krepitev sposobnosti celotne družbe za uspešno odzivanje na izzive.

Slovenija je v letih svoje samostojnosti dosegla pomembne razvojne cilje. Vključili smo se tudi v najpomembnejše mednarodne integracije ter postali dejaven mednarodni partner v globalnih prizadevanjih za mir in varnost, spoštovanje človekovih pravic, kulturne raznolikosti in vladavino prava ter za odgovorno odzivanje na globalne izzive in za soustvarjanje trendov. Slovenija ima številne naravne danosti, dobra umeščenost med Sredozemljem, srednjo in jugovzhodno Evropo pa ponuja številne priložnosti, ki jih je z dobrim strateškim pristopom treba še bolje izkoristiti. Pri tem je pomembna tudi močna nacionalna znamka (»I Feel Slovenia«), ki prikazuje konkurenčne prednosti države, usmerja razvoj njenih funkcionalnih značilnosti ter ji daje čustveno sestavino in osebnost.

Strategija razvoja
Slovenije 2030 v središče
postavlja **kakovostno
življenje za vse.**

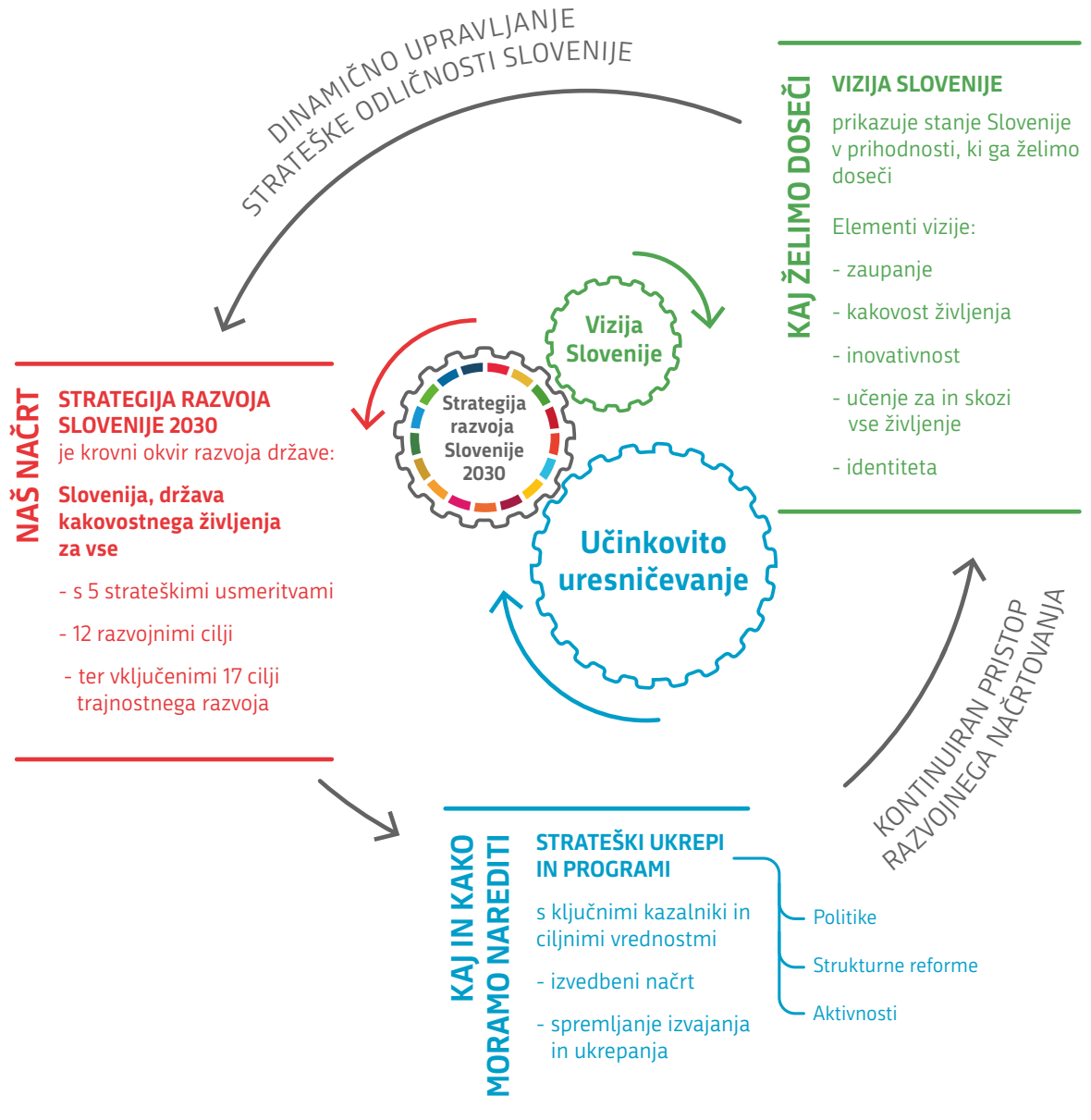
Strategija razvoja Slovenije 2030 pomeni nov krovni razvojni okvir (slika 1), ki ga določajo Vizija Slovenije, pregled trenutnega stanja, pa tudi globalni trendi in izzivi. Na odločitev za pripravo nove dolgoročne strategije razvoja države je poleg spremenjenih razmer vplival tudi iztek dosedanjega strateškega razvojnega okvira Slovenije, ki je bil nazadnje opredeljen v Strategiji razvoja Slovenije 2005–2013. Ob snovanju razvojne poti do boljšega življenja vseh prebivalcev in prebivalcev Slovenije se zavedamo naše soodgovornosti v globalnem okolju. Strategija razvoja Slovenije 2030 zato vključuje tudi cilje trajnostnega razvoja za uresničevanje globalnega razvojnega načrta Agende za trajnostni razvoj do leta 2030, sprejete v okviru Organizacije združenih narodov (Agenda 2030).

V prvem poglavju dokumenta sta predstavljena pregled svetovnih gibanj, trendov in predvidevanj ter analiza razvojnih izhodišč Slovenije. V drugem poglavju je opredeljen osrednji cilj razvoja Slovenije s strateškimi usmeritvami za njegovo doseganje. Pet strateških usmeritev za doseg osrednjega cilja strategije bomo uresničevali z delovanjem na različnih medsebojno povezanih in soodvisnih področjih, ki so zaokrožena v dvanajstih razvojnih ciljeh strategije. Razvojnimi ciljem Slovenije je namenjeno tretje poglavje. Pri vsakem cilju so opredeljena ključna področja delovanja za njihovo doseganje in kazalniki uspešnosti. Med temi je posebej izpostavljenih šest ključnih kazalnikov uspešnosti, s katerimi bomo spremljali doseganje strateških usmeritev. V zadnjem poglavju sta predstavljena način izvajanja strategije in spremljanja učinkov.

Za učinkovito uresničevanje zastavljenih ciljev so ključni dosledno upoštevanje usmeritev, spremljanje uspešnosti izvajanja, ukrepanje ob odstopanjih ter stalno prilagajanje novim stanjem in izzivom znotraj Slovenije, v okviru EU in v svetu. Nujno je treba močno okrepiti prepletenost in usklajenost med sektorskimi politikami in nosilci razvoja na različnih ravneh, spodbujati vključujoč dialog, vzpostaviti tesno povezavo med ukrepi ter zagotoviti podporno okolje za učinkovito uresničevanje strategije. Strategija razvoja Slovenije 2030 je podlaga celovitega procesa srednjeročnega načrtovanja, ki predvideva določitev prednostnih nalog in ukrepov, ti pa morajo biti določeni tako, da upoštevajo usmeritve fiskalne politike.

**Da bi postali družba, ki se zna
spoprijeti s spremembami,
negotovostmi in izzivi, želimo
ustvariti razmere ter vzpostaviti
sistemski način trajnostnega
razvoja.**

Slika 1: Model razvojnega načrtovanja Slovenije

1. Razvojno izhodišče Slovenije

Podlaga za pripravo Strategije razvoja Slovenije 2030 sta pregled globalnih gibanj, trendov in predvidevanj, ki jih pripravljajo Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD), Evropska komisija, Svetovna banka in druge relevantne institucije, ter analiza razvojnih izhodišč Slovenije. Ta izhaja iz rednega letnega spremljanja izvajanja Strategije razvoja Slovenije (2005–2013), na podlagi podatkov Statističnega urada RS in drugih pristojnih organov pa jo pripravlja in letno objavlja Urad RS za makroekonomske analize in razvoj v okviru Poročila o razvoju in drugih ustreznih poročil.

Globalni kontekst

Razvoj Slovenije bo v prihodnje močno odvisen od sposobnosti njenega odzivanja in prilagajanja na trende in izzive v globalnem okolju. Trendi kažejo na korenite spremembe zlasti v demografskih gibanjih, pritiskih na ekosisteme, tekmovanju za svetovne vire in gospodarskem razvoju. Sodelovanje in povezanost na svetovni, evropski in nacionalni ravni ter čezmejno sodelovanje so tako čedalje pomembnejši.

Rast svetovnega prebivalstva se nadaljuje, čeprav se v razvitih državah prebivalstvo hitro stara in ponekod že številčno upada. Zaradi naraščajočih neenakosti znotraj držav in med njimi nastajajo tudi napetosti med generacijami in med različnimi skupinami prebivalstva. Čedalje večja urbanizacija poleg pozitivnih pridobitev, kot so dostopnost javnih storitev, infrastruktura, energetska in drugi prihranki, pomeni tudi tveganje, da se bo zaostanek podeželja za urbani območji še povečal in tako prispeval k naraščanju neenakosti. Porast preseljevanja, ki je posledica naraščajočih družbenih sprememb, neenakosti, gospodarske nerazvitosti, korupcije in podnebnih sprememb, dodatno povečuje pritiske na družbo, gospodarstvo in okolje.

Trenutna paradigma gospodarske rasti v kombinaciji z naraščajočim svetovnim prebivalstvom, predvsem v državah v razvoju in posledičnim naraščanjem števila potrošnikov s spremenjenimi potrošniškimi navadami povečuje obremenitve okolja. Ponekod smo že presegli zmogljivosti planeta, zato se krepi tudi globalno tekmovanje za vire. Pritiski pri usklajevanju interesov na presečnih področjih glede posameznih naravnih virov (voda – hrana – energija – ekosistemi) in tudi na področju lastništva in njihove dostopnosti so čedalje večji. Vse to povečuje verjetnost nadaljnjih napetosti v različnih regijah sveta. S tega vidika je doseganje ciljev pariškega podnebnega sporazuma zelo pomembno.

Spoprijemamo se z grožnjo strukturnega upočasnjevanja svetovne gospodarske rasti, zato je nujna pospešena rast produktivnosti, ki mora biti dosežena trajnostno. Gospodarski razvoj bi v prihodnje lahko pomembno zaznamovali tudi zastoj v mednarodnih trgovinskih dogovorih, pomanjkanje investicij, ranljivi finančni trgi ter vrzeli med veščinami in tehnologijami. Četrta industrijska revolucija, ki jo zaznamujeta digitalno gospodarstvo ter razvoj senzorjev, robotike

in umetne inteligence, vzpostavlja nove modele poslovanja, dela in delovnih mest, kar zahteva razvoj novih znanj in veščin ter prilagoditve na številnih področjih gospodarskega, družbenega in okoljskega razvoja.

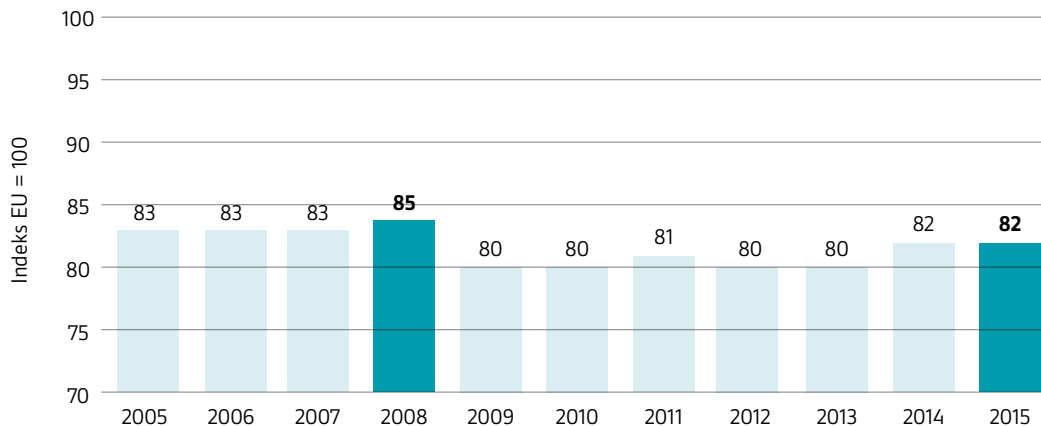
Večpolarnost gospodarske in politične moči povečuje pritiske, ob tem pa nastajajo tudi nove vrste družbenih konfliktov, ki se zrcalijo v čedalje večjem nezaupanju državljanov do institucij. To je deloma posledica vzpona in večje moči globalnih nevladnih akterjev, kot so multinacionalna podjetja, globalne mreže in mesta. Gospodarska moč se premika proti Aziji, kar pri uveljavljanju interesov vpliva na spremembo globalnega razmerja moči.

Za Slovenijo je pomembna tudi razprava o prihodnosti EU. Z njo so povezani pogajanja o novem večletnem finančnem okviru za obdobje po letu 2020, krepitev gospodarske in monetarne unije ter enotno delovanje na področju skupne zunanje in varnostne politike, podnebnih sprememb in migracij. Zato je ključno, da Slovenija zagovarja tako prihodnost EU, v kateri bomo lahko uresničili lastne razvojne cilje.

Slovenija

Slovenija postopoma napreduje na področju kakovosti življenja in gospodarskega razvoja, zmanjšujejo se tudi nekateri pritiski na okolje. Kljub temu na številnih področjih gospodarskega, družbenega in okoljskega razvoja precej zaostaja za najrazvitejšimi državami, pri čemer so zaostanki posameznih regij različni. Nadaljnje razvojne možnosti tako omejujejo nizka produktivnost, neprilagojenost demografskim spremembam, nadaljnje čezmerno obremenjevanje okolja in nizka učinkovitost države pri spodbujanju razvoja. Izjemno pomembna za izrabo razvojnih potencialov je tudi vpetost Slovenije v mednarodno poslovno in družbeno-politično okolje.

Slovenija je v prejšnjem desetletju do izbruha krize v letu 2008 dosegala visoko gospodarsko rast, pri čemer so številne strukturne slabosti že pred krizo nakazovale nevzdržnost takratnega razvojnega modela. V času krize je sledil močan padec BDP, ki je močno omajal gospodarsko stabilnost in negativno vplival na blaginjo prebivalcev. Leta 2014 je Slovenija po petih letih vnovič začela dohitevati gospodarsko bolj razvite države – BDP se v letu 2017 povečuje že četrto leto zapored. Kljub temu je bila gospodarska razvitost Slovenije (merjena z BDP na prebivalca po kupni moči) po zadnjih podatkih za leto 2015 s 83 % povprečja EU še vedno precej nižja kot ob začetku krize (90 % leta 2008), natančneje na ravni iz leta 2003. V zadnjem obdobju se je povrnila tudi v krizi porušena stabilnost bančnega sistema in javnih financ.

Slika 2: **Produktivnost dela v standardih kupne moči, Slovenija**

Vir: Eurostat.

Hitrejši gospodarski napredek omejuje nizka produktivnost gospodarstva. Dvig produktivnosti na dolgoročno višjo raven omejujejo predvsem strukturni dejavniki. Ti so povezani s človeškimi viri, inovacijsko sposobnostjo in ravno digitalizacije, pa tudi institucionalno neučinkovitostjo in premalo spodbudnim poslovnim okoljem. Nizko institucionalno učinkovitost zaznamujejo dolgotrajni upravni in sodni postopki, neučinkovitost javne porabe in upravljanja, visoko breme državne regulacije ter visoka stopnja zaznave korupcije. Raven izobrazbe prebivalstva se je precej izboljšala, ostajajo pa številna neskladja med ponudbo in povpraševanjem po znanju in spretnostih na trgu dela. V luči demografskih sprememb, ki bodo med drugim zahtevale povečevanje delovne aktivnosti starejših, pa tudi z vidika odzivanja družbe na globalne trende je treba krepiti učenje za in skozi življenje. Neustrezna izobrazbena struktura zaposlenih, skupaj s skromnim sodelovanjem med podjetji in raziskovalnim sektorjem, neugodno vpliva na inovacijsko aktivnost podjetij. Slovenija zaostaja tudi v razvoju digitalne družbe, kar je posledica nizkih vlaganj v razvoj digitalnih veščin in tehnologij ter neusklajenega razvoja celotnega področja kljub relativno enakomerni razširjenosti hitrega širokopasovnega omrežja. Pomemben dejavnik gospodarskega razvoja je tudi ustvarjalnost, ki med drugim izvira iz kulture in ustvarjalnih industrij, kar je v Sloveniji premalo prepoznano in pomeni precejšnje neizkoriščene možnosti.

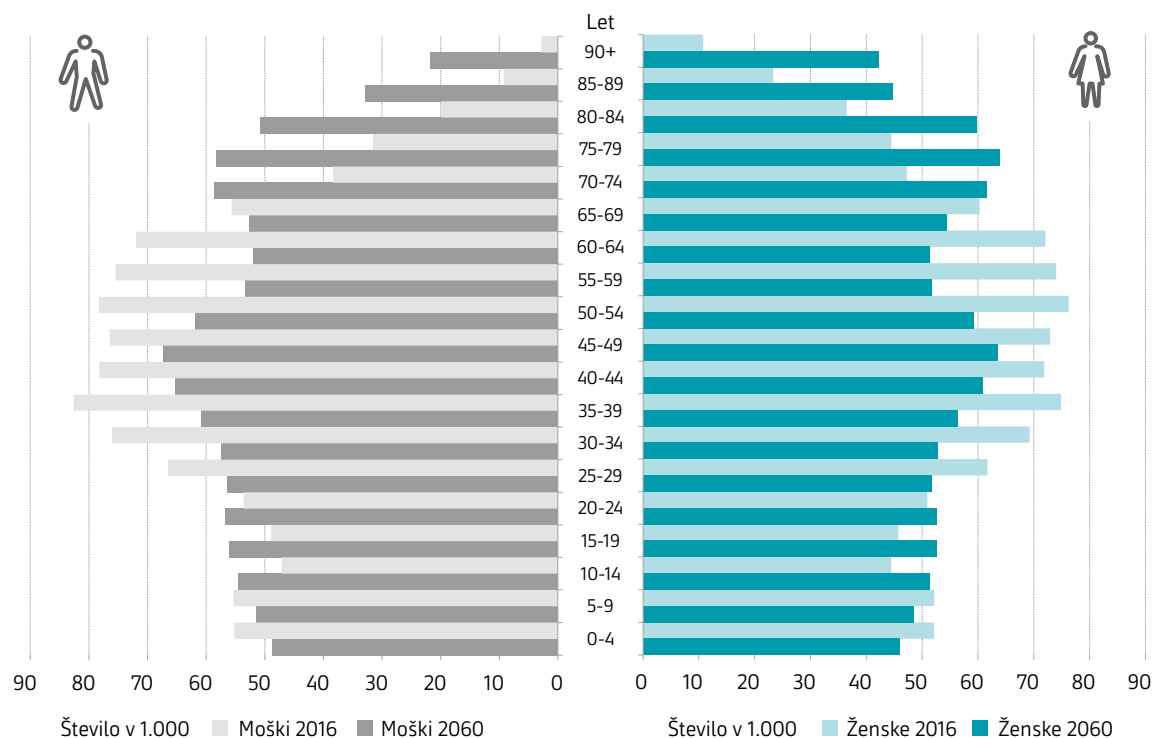
Od leta 2014 se z gospodarskimi razmerami izboljšuje tudi materialni položaj prebivalstva. Dejanska individualna potrošnja na prebivalca, ki je kazalnik življenjskega standarda, pa še vedno zaostaja za povprečjem EU. V letu 2015 sta se zmanjšali tudi stopnji tveganja socialne izključenosti in revščine, ki sta višji kot ob začetku krize, vendar nižji od povprečja EU. Pri tem ostaja izziv predvsem zmanjšanje tveganja revščine med starejšimi, zlasti ženskami. V mednarodnem merilu so ostale nizke tudi neenakosti v dohodkih, ki jih v Sloveniji bolj kot v drugih državah zmanjšuje obremenitev dela. Prav tako je nizka neenakost med spoloma. Po začetku krize se je po drugi strani močno povečala segmentacija trga dela, ki pogosto prizadene predvsem mlade. Dostopnost do javnih storitev je zaradi razvejanosti javnih institucij

v konceptu policentričnega urbanega razvoja in pretežno javnega financiranja relativno dobra, a je sedanji sistem financiranja dolgoročno nevzdržen, spreminjajo pa se tudi potrebe po storitvah zaradi demografskih gibanj.

Slovenija se sooča z demografskimi spremembami, ki bodo imele velik vpliv na prihodnji razvoj družbe in kakovost življenja. Kažejo se v povečevanju števila starejših od 65 let, nizki rodnosti in v zmanjševanju prebivalstva v starostni skupini 20–64 let, kar je sedanja opredelitev delovno sposobnega prebivalstva. Glede na projekcije v zvezi s prebivalstvom se bo proces njegovega staranja v prihodnje še pospešil, delež prebivalstva, starejšega od 65 let, pa se bo s približno 19 % v letu 2017 do leta 2060 povečal na približno 30 %. Demografske spremembe torej vodijo v relativno hitro zmanjševanje zmogljivosti aktivnega prebivalstva, kar zaradi pomanjkanja ustrezne delovne sile lahko tudi pomembno zmanjša sposobnost za hitrejši gospodarski napredek, ki je pogoj za nadaljnje izboljšanje življenjskega standarda prebivalstva. Demografska gibanja se tudi različno zrcalijo v prostoru. V bližini mest se število zlasti mlajšega prebivalstva povečuje, zmanjšuje pa v oddaljenih in obmejnih območjih. Ob neustreznem obravnavanju problematike se bo ta trend še nadaljeval, kar bo vplivalo tudi na zmanjševanje delovne sile v odmaknjenih območjih, opuščanje kmetijstva in povečano zaraščanje, vprašanje varnosti, v mestih pa tudi na večje potrebe po stanovanjih in prilagoditvah storitvenih mrež.

Demografske spremembe povečujejo tudi pritiske na finančno vzdržnost sistemov socialne zaščite. Sedanja ureditev obveznih socialnih zavarovanj že danes ne zadovoljuje vseh potreb, saj je za financiranje sistemov socialne zaščite potrebno dodatno financiranje iz državnega proračuna. Ob spreminjanju starostne strukture prebivalstva, naraščanju izdatkov za pokojnine, zdravje in dolgotrajno oskrbo ter ob naraščajočem obsegu negotovih oblik zaposlitev bo te potrebe še težje zadovoljiti in jih brez spremembe sedanje ureditve ne bo mogoče vzdržno financirati. Zdravstveni sistem potrebuje korenitejšo prenovu. Slovenija je glede na zdrava leta življenja v vseh starostnih skupinah pri obeh spolih pod povprečjem EU. Kazalniki zdravja so se v zadnjih letih sicer izboljševali, poslabšali pa so se nekateri kazalniki življenjskega sloga, ki se zrcalijo v stopnji prezgodnje umrljivosti in stopnji izostajanja od dela. Dolgotrajna oskrba v Sloveniji še ni urejena v enovit sistem, razdrobljenost v financiranju pa povzroča nepregledno in neučinkovito izrabo virov.

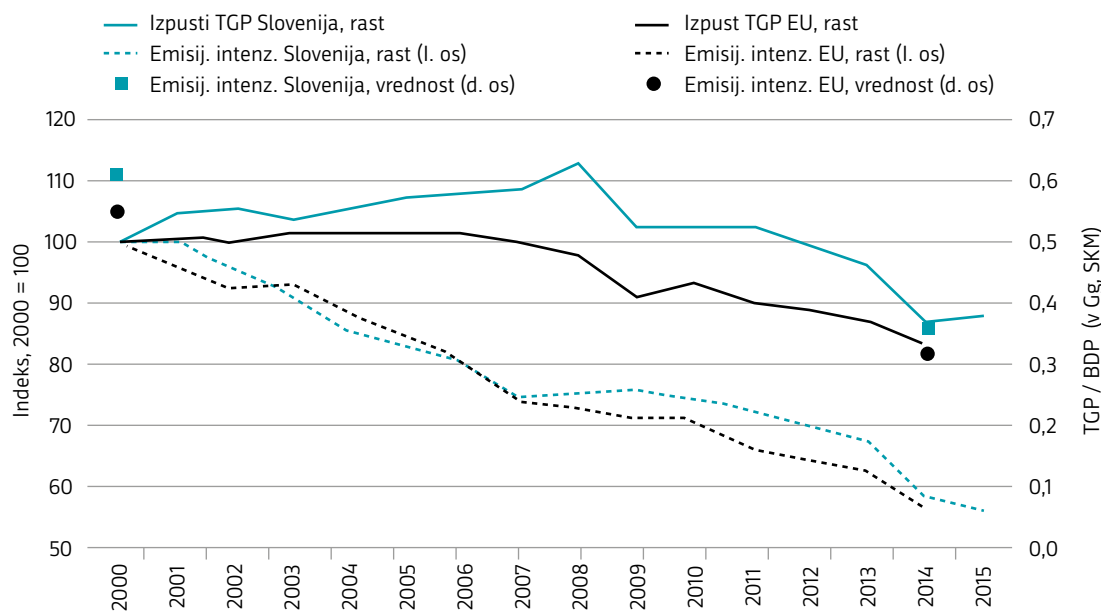
Slika 3: Spremembe v starostni strukturi prebivalstva od leta 2016 do leta 2060

Vir: SURS za 2016, EUROPOP 2013 za 2060.

Pozitivni premiki so bili v zadnjih letih doseženi pri zmanjšanju obremenitev okolja, ki ga prebivalke in prebivalci Slovenije še vedno čezmerno obremenjujemo s sedanjim življenjskim slogom in proizvodnimi procesi. Izpusti toplogrednih plinov, ki povzročajo eno največjih okoljskih težav – podnebne spremembe, so se ob nižji gospodarski aktivnosti v krizi zmanjšali, a na enoto BDP ostajajo višji od povprečja EU. Okoljsko problematično je predvsem povečevanje tranzitnega cestnega prometa in splošne netrajnostne mobilnosti. Zaradi nižje rabe v gospodinjstvih in industriji se zmanjšuje skupna raba energije, a ostaja sorazmerno visoka na enoto BDP zaradi velikega deleža energetske intenzivnih dejavnosti. Slovensko gospodarstvo v primerjavi z EU tudi nadpovprečno sloni na rabi surovin, kar se zrcali v njegovi nižji snovni učinkovitosti in zmanjšuje njegovo konkurenčnost. Na nekaterih področjih, kot sta delež obnovljivih virov energije in delež ekološke kmetijske obdelave, je Slovenija uspešnejša od povprečja EU. Slovenija ima tudi ugodne naravne danosti, obalne in morske vire ter pestro biotsko raznovrstnost, a se zaradi neustrezne rabe naravnih virov (zlasti na področju urbanizacije, kmetijstva in upravljanja voda) stanje ohranjenosti vrst in njihovih življenjskih okolij poslabšuje. Prilagajanje podnebnim spremembam, prehod v nizkoogljivo in krožno gospodarstvo, ki bi omogočal njegovo konkurenčnost in kakovost življenja prebivalstva ob dolgoročnem ohranjanju naravnih virov, zahteva spreminjanje proizvodnje in potrošnje v bolj trajnostne oblike.

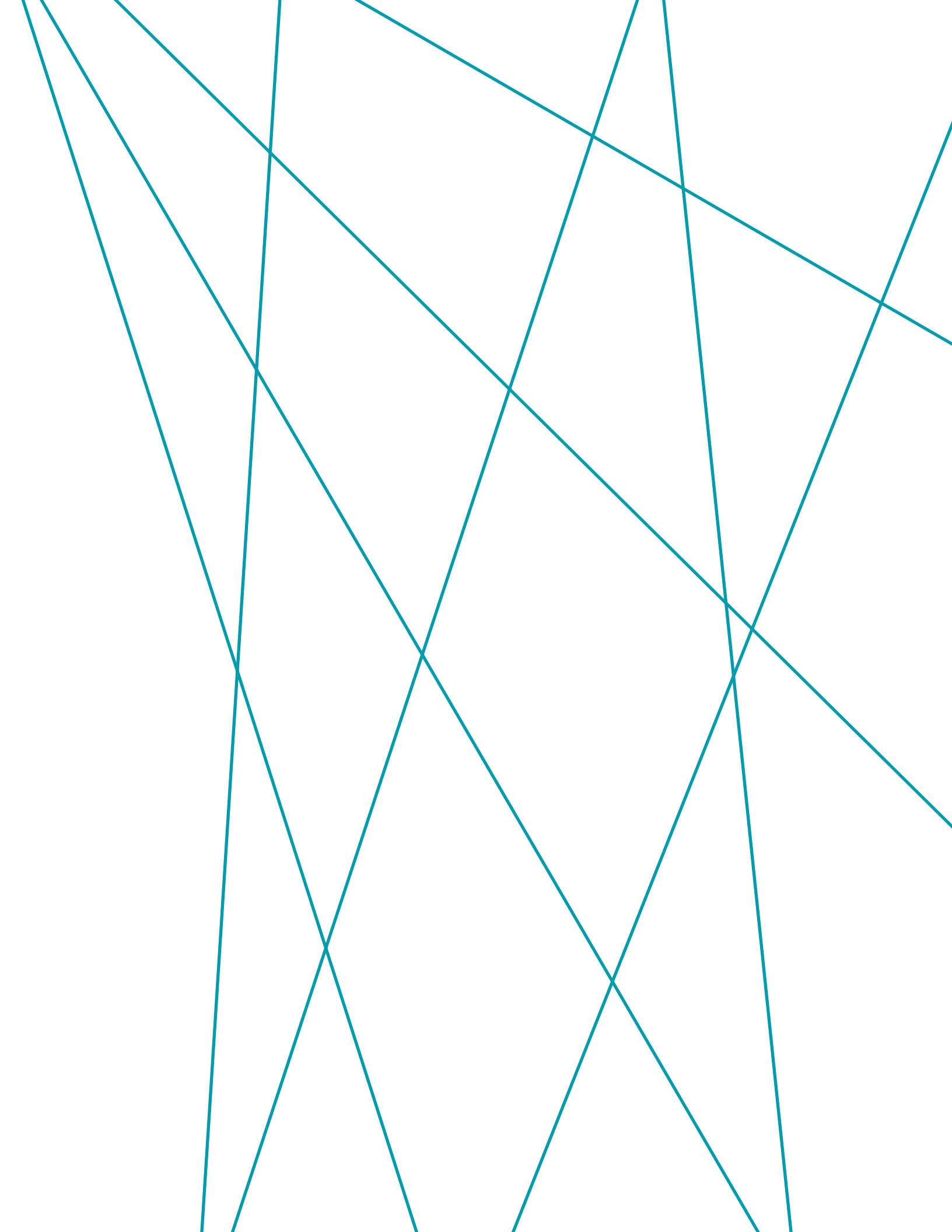
Slika 4: Izpusti toplogrednih plinov in emisijska intenzivnost – Slovenija in EU*

*Emisijska intenzivnost je izračunana kot razmerje med izpusti TGP in BDP v standardih kupne moči.
Vir: Eurostat; za leto 2015 preliminarni podatki ARSO; preračuni UMAR.

Sistem prostorskega načrtovanja in graditve objektov je zapleten in premalo učinkovit. Procese prostorskega načrtovanja na izvedbeni ravni obremenjujejo neuskklajene resorske politike, ki jih pri konkretnih projektih ni mogoče uskladiti. Prevladujejo delni interesi posameznih med seboj enakovrednih nosilcev prostorskega načrtovanja, kar spodbuja razpršeno rabo virov in zmogljivosti. S tem se zmanjšujejo možnosti doseganja sinergijskih učinkov različnih politik in izboljšanja konkurenčnosti gospodarstva. Prostorska gibanja kažejo odmik od začrtane smeri razvoja, kar vpliva tudi na regionalni razvoj. Značilna je zelo velika zgoščenost prebivalstva, delovnih mest, raziskovalne in razvojne dejavnosti, izobraževalnih organizacij in visoko izobraženega prebivalstva v osrednjeslovenski statistični regiji. Razlike v gospodarski razvitosti med regijami v Sloveniji so ob mednarodni primerjavi sicer majhne. Še vedno pa v nekaterih regijah, predvsem na vzhodu Slovenije, razvojna ogroženost precej odstopa od nacionalnega povprečja. Hitrejši in skladnejši razvoj Slovenije bi tako lahko dosegli tudi z zmanjševanjem razvojnih ovir, spodbujanjem sinergij med sektorskimi cilji in ukrepi v prostoru in boljšim upravljanjem z razvojnimi potenciali na regionalni in lokalni ravni.

Pomemben dejavnik kakovosti življenja je tudi varnost. Slovenija je ena najbolj varnih držav na svetu. V državi se krepi zavedanje, da varnost ni samoumevna in da njeno ohranjanje zahteva celovit sistem notranje varnosti, učinkovito varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, čvrst obrambni sistem in dejavno zunanjo politiko. Spremembe v širšem mednarodnem okolju vplivajo tako na EU kot na Slovenijo, ki se spoprijemata z globalnimi varnostnimi izzivi. Sodobno mednarodno varnostno okolje postaja čedalje bolj kompleksno, prepleteno in nepredvidljivo.

2. Strategija razvoja Slovenije 2030: Slovenija, država kakovostnega življenja za vse

Strategija razvoja Slovenije 2030 pomeni krovni razvojni okvir, ki temelji na usmeritvah Vizije Slovenije 2050, razvojnem izhodišču in mednarodnih zavezah Slovenije ter trendih in izzivih na regionalni, nacionalni, evropski in globalni ravni. Za doseganje ciljev strategije je potrebno njeno aktivno uresničevanje.

Vizija Slovenije

Vizija Slovenije, ki so jo v obsežnem in vključujočem procesu ustvarili njeni prebivalke in prebivalci, opisuje podobo stanja v državi, kakršno si želimo v prihodnosti in je ključna pri oblikovanju smeri dolgoročnega razvoja države.

V sozvočju z okoljem in časom smo našli ravnovesje kakovostnega življenja. S pomočjo učenja se uspešno soočamo z največjimi izzivi. Smo inovativni, ideje spreminjamo v dejanja. Z zaupanjem ustvarjamo dobre odnose ter gradimo solidarno in strpno družbo. Slovenijo samozavestno odpiramo partnerjem, pripravljenim na sodelovanje. Ponosni bogatimo globalno mrežo s svojo kulturno edinstvenostjo.

Vizija Slovenije je nastala prek številnih razprav s prebivalci Slovenije. Celotno besedilo vizije je na voljo v prilogi A, več informacij pa je tudi na spletnem naslovu www.slovenija2050.si.

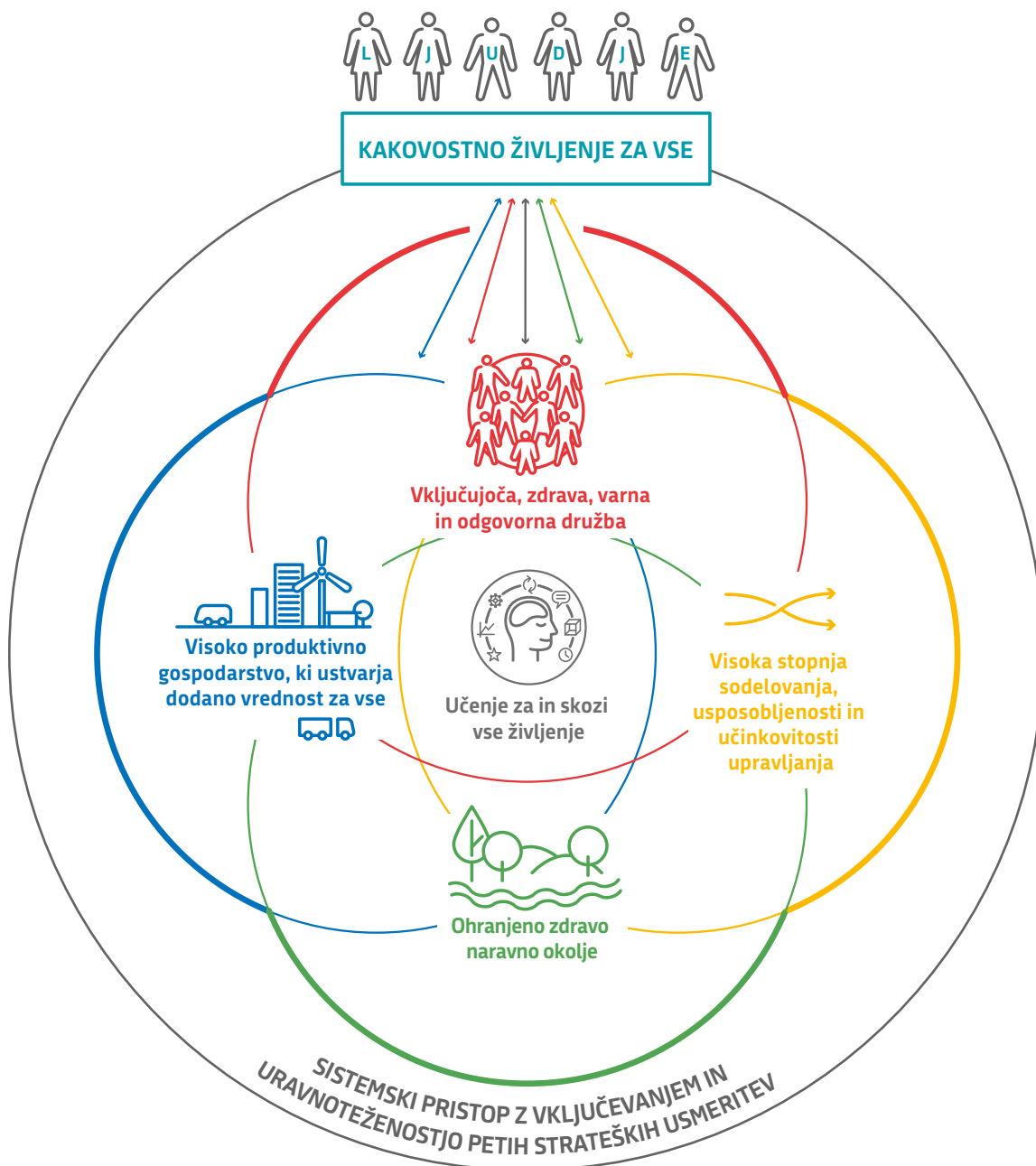
Osrednji cilj Strategije razvoja Slovenije 2030

Osrednji cilj Strategije razvoja Slovenije 2030 je zagotoviti **kakovostno življenje za vse** (slika 5). Uresničiti ga je mogoče z uravnoteženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem, ki upošteva omejitve in zmožnosti planeta ter ustvarja pogoje in priložnosti za sedanje in prihodnje rodove. Na ravni posameznika se kakovostno življenje kaže v dobrih priložnostih za delo, izobraževanje in ustvarjanje, v dostojnem, varnem in aktivnem življenju, zdravem in čistem okolju ter vključevanju v demokratično odločanje in soupravljanje družbe.

Strateške usmeritve države za doseganje kakovostnega življenja so:

- vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba,
- učenje za in skozi vse življenje,
- visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,
- ohranjeno zdravo naravno okolje,
- visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja.

Slika 5: Osrednji cilj in strateške usmeritve

Uresničevanje strateških usmeritev bomo spremljali s šestimi ključnimi kazalniki uspešnosti, za katere so določene ciljne vrednosti.

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Leta pričakovanega zdravega življenja ob rojstvu	Eurostat	 58,8 let 75 % pričakovanih let življenja (2015)	64,5 let 80 % predvidenih pričakovanih let življenja	62,6 let 80 % pričakovanih let življenja (2015)
		 57,7 let 69 % pričakovanih let življenja (2015)	64,5 let 75 % predvidenih pričakovanih let življenja	63,3 let 78 % pričakovanih let življenja (2015)
PISA – povprečni rezultati pri matematiki, branju in naravoslovju	PISA	Uvrstitev v zgornjo četrtino držav EU (2015)	Ohraniti uvrstitev v zgornji četrtini držav EU	
Stopnja tveganja socialne izključenosti	Eurostat	18,4 % (2016)	< 16 %	23,7 % (2015)
BDP na prebivalca (v standardih kupne moči)	Eurostat	83 Indeks, EU=100 (2015)	Povprečje EU v letu 2030	100 Indeks, EU=100 (2015)
Stopnja delovne aktivnosti prebivalstva (20–64 let)	Eurostat	70,1 % (2016)	> 75 %	71,1 % (2016)
Delež obnovljivih virov energije v končni rabi energije	Eurostat	22 % (2015)	27 %	16,7 % (2015)

3. Razvojni cilji Slovenije

Pet strateških usmeritev za doseg osrednjega cilja strategije bomo uresničevali z delovanjem na različnih medsebojno povezanih in soodvisnih področjih, ki so zaokrožena v dvanajstih razvojnih ciljnih strategije (slika 6). Vsak cilj se navezuje tudi na cilje trajnostnega razvoja Agende 2030 (večji znak pomeni močno povezavo, manjši pa šibkejšo). Za vsak razvojni cilj so določena ključna področja, na katerih bo treba delovati, da bi dosegli kakovostno življenje za vse. Cilji pomenijo podlago za oblikovanje prednostnih nalog in ukrepov Vlade RS, nosilcev regionalnega razvoja, lokalnih skupnosti in drugih deležnikov.

Slika 6: **Povezovanje razvojnih ciljev s strateškimi usmeritvami**

Kakovost življenja za vse	Vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba	Visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse	Učenje za in skozi vse življenje	Ohranjeno zdravo naravno okolje	Visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja
Cilj 1: Zdravo in aktivno življenje	●		●	●	
Cilj 2: Znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo	●	●	●		
Cilj 3: Dostojno življenje za vse	●				●
Cilj 4: Kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete	●		●		
Cilj 5: Gospodarska stabilnost		●			●
Cilj 6: Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor		●	●		●
Cilj 7: Vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta	●	●	●		
Cilj 8: Nizkoogljično krožno gospodarstvo	●	●	●	●	
Cilj 9: Trajnostno upravljanje naravnih virov	●	●		●	
Cilj 10: Zaupanja vreden pravni sistem	●	●			●
Cilj 11: Varna in globalno odgovorna Slovenija	●	●		●	●
Cilj 12: Učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve		●	●		●

KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE ZA VSE

Vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba

Konkurenčno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse

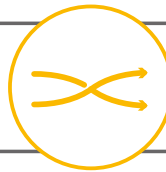
	1	2	3	4	5	6
CILJI	ZDRAVO IN AKTIVNO ŽIVLJENJE	ZNANJE IN SPRETNOSTI ZA KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE IN DELO	DOSTOJNO ŽIVLJENJE ZA VSE	KULTURA IN JEZIK KOT TEMELJNA DEJAVNIKA NACIONALNE IDENTITETE	GOSPODARSKA STABILNOST	KONKURENČEN IN DRUŽBENO ODGOVOREN PODJETNIŠKI IN RAZISKOVALNI SEKTOR
KAZALNIKI	Leta pričakovanega zdravega življenja ob rojstvu	Vključenost v vseživljenjsko učenje (25-64 let)	Stopnja tveganja socialne izključenosti	Obisk kulturnih prireditev	BDP na prebivalca, (v standardih kupne moči)	Produktivnost (BDP na zaposlenega, po kupni moči)
	Indeks enakosti spolov	Delež prebivalstva s terciarno izobrazbo, (25-64 let)	Neenakost porazdelitve dohodka, razmerje kvintilnih razredov (80/20)	Delež kulturnih prireditev, izvedenih na gostovanjih v tujini, od skupnega števila kulturnih prireditev	Dolg sektorja država	Evropski inovacijski indeks
		PISA - Povprečni rezultati pri matematiki, branju in naravoslovju	Izkušnje diskriminacije	Število odprto dostopnih jezikovnih virov in orodij v nacionalnem repozitoriju		Indeks digitalnega gospodarstva in družbe
STRATEŠKE USMERITVE						
CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA						

Učenje za
in skozi
vse življenje

Ohranjeno
zdravo naravno
okolje

Visoka stopnja
sodelovanja,
usposobljenosti in
učinkovitosti upravljanja

7

**VKLJUČUJOČ
TRG DELA IN
KAKOVOSTNA
DELOVNA MESTA**

8

**NIZKOOGLJIČNO
KROŽNO GOSPO-
DARSTVO**

9

**TRAJNOSTNO
UPRAVLJANJE
NARAVNIH
VIROV**

10

**ZAUPANJA
VREDEN PRAVNI
SISTEM**

11

**VARNA IN
GLOBALNO
ODGOVORNA
SLOVENIJA**

12

**UČINKOVITO
UPRAVLJANJE IN
KAKOVOSTNE
JAVNE STORITVE**

**Stopnja delovne
aktivnosti prebi-
valstva (20-64 let)**

Snovna
produktivnost

Kmetijska zemljišča
v uporabi, delež v
skupni površini

Indeks vladavine
prava

Delež oseb, ki so
poročale o težavah
s kriminalom,
vandalizmom ali
nasiljem v svojem
bivalnem okolju

Zaupanje v javne
institucije

Stopnja tveganja
revščine delovno
aktivnih oseb,
(starih 18 let in več)

**Delež obnovljivih
virov energije v
skupni rabi energije**

Kakovost vodotokov
- biokemijska
potreba po kisiku v
rekah

Predvideni čas
reševanja civilnih
pravdnih in
gospodarskih
zadev

Globalni indeks
miru

Izvršna zmogljivost

Emisijska
produktivnost,
BDP/izpusti
toplogrednih plinov

Ekološki odtis

1

Zdravo in aktivno življenje

Za kakovostno življenje vseh generacij je zelo pomembno zdravo in aktivno življenje skozi celotni življenjski cikel. Starostna struktura družbe se spreminja, pri čemer se zlasti povečuje delež starejših. Hkrati se spreminja koncept delovno aktivnega življenja. Družba je zaradi preseljevanja čedalje bolj raznolika. Spreminjajoča se medgeneracijska razmerja zahtevajo tesnejšo povezanost med ljudmi, kar bo vplivalo na boljše družbene odnose in osredotočenost na skupno dobro. Boljše možnosti usklajevanja zasebnega in poklicnega življenja so pomemben dejavnik kakovostnega družinskega življenja ter omogočajo udejstvovanje v družbenih procesih in pristočasnih aktivnostih vse življenje. Osrednja področja razvoja družbe bodo morala biti zato osredotočena na skrb za zdravje ter razvoj znanja, spretnosti in talentov.

Zaradi spreminjanja starostne strukture prebivalstva bo treba okrepiti opolnomočenje različnih starostnih skupin in spodbujati k daljši aktivnosti. Velik izziv za družbo prihodnosti bo tudi zagotoviti boljše zdravje ljudi vse življenje, saj so s staranjem prebivalstva pogostejše tudi kronične bolezni. Zmanjšanje neenakosti v zdravju je med ključnimi izzivi pri ustvarjanju razmer za kakovostno življenje, pri čemer je treba izboljšati zdravstveno stanje prebivalstva v vseh regijah, zlasti med starejšimi, socialno šibkejšimi in manj izobraženimi. Ob tem je treba izboljšati prehranjevalne in gibalne navade otrok in mladine ter vzpostaviti učinkovit sistem dolgotrajne oskrbe ljudi, ki ne morejo sami opravljati življenjskih aktivnosti. Pomembna je tudi skrb za duševno zdravje, saj to posamezniku omogoča udeleževanje njegovih umskih in čustvenih zmožnosti ter uspešno spoprijemanje z izzivi, s čimer lahko prispeva k skupnosti, v kateri živi. Za zdravje in blaginjo ljudi so ključni ohranjanje zdravega naravnega okolja, prilagajanje podnebnim spremembam in uspešno blaženje njihovih posledic ter tudi sprememba potrošniških vzorcev za doseganje trajnostne potrošnje.

Cilj bomo dosegli:

- a) s prilagajanjem družbenih podsistemov spremenjeni starostni strukturi prebivalstva, zlasti na področju trga dela in delovnih razmer, sistemov socialne zaščite, migracij, zdravja, izobraževanja, kulture, urejenosti prostora in bivalnih razmer, komunikacijskih in prometnih struktur;
- b) z zagotavljanjem dostopnosti do kakovostnih in pravočasnih zdravstvenih storitev in storitev dolgotrajne oskrbe, do kakovostnega bivalnega okolja za vse socialne skupine ter s spodbujanjem večje stanovanjske mobilnosti prebivalstva;
- c) z ozaveščanjem in izobraževanjem prebivalcev o pomenu zdravega življenjskega sloga, zlasti o telesni aktivnosti in zdravi prehrani, z obvladovanjem tveganega vedenja, skrbjo za duševno zdravje ter s preprečevanjem bolezni;
- d) z zmanjševanjem tveganja za zdravje ljudi, ki izhajajo iz onesnaženosti okolja in podnebnih sprememb, ter s spremembo potrošniških vzorcev, ki vplivajo na zagotavljanje kakovosti življenja za vse generacije in zmanjšujejo obremenjevanje okolja;

- e) z upravljanjem družbene raznolikosti in ustvarjanjem možnosti za njeno sprejemanje, prenosom znanja med generacijami, zagotavljanjem enakih možnosti in enakosti spolov, omogočanjem neodvisnega življenja, vključenosti v družbo ter enakega dostopa za invalide in osebe z različnimi oblikami funkcionalne oviranosti;
- f) z omogočanjem usklajevanja dela, skrbstvenih obveznosti in prostočasnih aktivnosti v vseh življenjskih obdobjih.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Leta pričakovanega zdravega življenja ob rojstvu	Eurostat	 58,8 let 75 % pričakovanih let življenja (2015)	64,5 let 80 % predvidenih pričakovanih let življenja	62,6 let 80 % pričakovanih let življenja (2015)
		 57,7 let 69 % pričakovanih let življenja (2015)	64,5 let 75 % predvidenih pričakovanih let življenja	63,3 let 78 % pričakovanih let življenja (2015)
Indeks enakosti spolov	EIGE	68,4 (0–100) (2015)	> 78 (0–100)	66,2 (0–100) (2015)

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

2

Znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo

Demografski trendi, tehnološki razvoj, digitalizacija, naraščajoči pritiski na okolje ter drugi globalni megatrendi zahtevajo stalno pridobivanje znanj in spretnosti za življenje skozi celotni življenjski cikel. Zato je pomembno, da učenje za in skozi vse življenje zajame čim širšo populacijo, pri čemer sta ključni kakovost in dostopnost, s posebno skrbjo za prikrajšane skupine. Učinkovit in kakovosten izobraževalni sistem, katerega namen je priprava posameznika na uspešno delo, kakovostno življenje in sodelovanje v družbi, je osnovni pogoj za konkurenčno gospodarstvo in družbeno blaginjo. Mladi so v času šolanja čedalje bolj mobilni, enako tudi po vstopu na trg dela.

Ključno je povezovanje znanosti, izobraževanja in gospodarstva za izmenjavo in prenos znanja. Stopnja izobraženosti med mladimi strmo narašča, kar je z vidika zagotavljanja potreb gospodarstva, ki bo po napovedih v prihodnje čedalje bolj povpraševalo po visoko izobraženi delovni sili, pozitiven trend. Vendar pa so med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili številna strukturna neskladja. Ta so posledica vrzeli med pridobljenimi znanji in spretnostmi ter različnimi potrebami delodajalcev, kar vodi v neučinkovito alokacijo delovne sile. To ovira povečevanje produktivnosti, odpira vprašanja uporabe spretnosti, hkrati pa pomeni tveganje za beg možganov. Zmanjševanje vrzeli v znanju in spretnostih prispeva tudi k nižjemu tveganju socialne izključenosti posameznikov.

Cilj bomo dosegli:

- a) z vseživljenjskim učenjem in usposabljanjem kot vrednotama, ki krepita ustvarjalnost, inovativnost, kritično razmišljanje, odgovornost in podjetništvo, ter vključitvijo teh vsebin v programe izobraževanja na vseh ravneh;
- b) z razvijanjem znanja in spretnosti za življenje in delo, z izboljšanjem bralne, matematične, digitalne in finančne pismenosti, s spodbujanjem globalnega učenja in mednarodne vpetosti ter opolnomočenjem prebivalcev za uporabo najnovejših tehnologij in s tem zmanjševanjem digitalne vrzeli;
- c) z uveljavitvijo koncepta trajnostnega razvoja, aktivnega državljanstva in etičnosti kot enega od načel vzgoje in izobraževanja;
- d) z zagotavljanjem učinkovitosti in kakovosti izobraževanja na vseh ravneh ter z razvijanjem praktičnih in tehničnih znanj in spretnosti za izboljšanje zaposljivosti posameznika;
- e) s spodbujanjem nižje izobraženih in drugih prikrajšanih skupin k vključitvi v izobraževanje in učenje za lažji prehod in obstanek na trgu dela, z zmanjšanjem tveganja socialne izključenosti in zagotavljanjem kakovostnega življenja;
- f) s spodbujanjem razvoja znanosti in raziskav ter povezovanjem izobraževalnega sistema z gospodarstvom v skladu s potrebami trga dela in razvojnimi zmožnostmi regij.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Vključenost v vseživljenjsko učenje (25–64 let)	Eurostat, anketa o delovni sili (letno)	11,6 % (2016)	19 %	10,8 % (2016)
Delež prebivalstva s terciarno izobrazbo (25–64 let)	Eurostat, anketa o delovni sili (letno)	30,4 % (2016)	35 %	30,7 % (2016)
PISA – povprečni rezultati pri matematiki, branju in naravoslovju	PISA	Uvrstitev v zgornjo četrtino držav EU (2015)	Ohraniti uvrstitev v zgornji četrtini držav EU	

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

3 Dostojno življenje za vse

Dostojno življenje za vse generacije je odgovornost in zaveza celotne družbe, ki izhaja iz spoštovanja človekovega dostojanstva. Odvisno je od dohodka in premoženja posameznika oziroma gospodinjstva, dostopnosti izobraževanja, zdravja, kulture, primerne bivalnega okolja, kakovostne hrane in pitne vode, energije, čistega in zdravega okolja ter osebne varnosti. Slovenija je med državami z nizko dohodkovno neenakostjo in relativno nizko stopnjo tveganja revščine, tudi učinkovitost socialnih transferjev je razmeroma visoka. Ob hitrem tehnološkem napredku, demografskih in podnebnih spremembah pa je izziv ohranjanje dostojnega življenja za vse.

Ključni vzvod za to je ustvarjanje razmer, v katerih bodo vsi ljudje lahko dostojno, enakopravno in odgovorno uresničili svoje danosti z aktivnostjo na različnih področjih. Tako bomo lahko uživali koristi družbenega razvoja ne glede na osebne okoliščine. Zato je treba hkrati obravnavati družbene, gospodarske, okoljske, regionalne in kulturne vzroke, ki lahko povzročajo neenakosti in poglobljajo revščino. Za dostojno življenje vseh prebivalcev je pomembno tudi oblikovanje in spodbujanje aktivnosti za obvladovanje revščine in materialne prikrajšanosti. Poleg sistemov socialne zaščite osrednjo vlogo pri tem ohranja krepitev spoštovanja, strpnosti in sodelovanja.

Cilj bomo dosegli:

- a) z zagotavljanjem primerne ravni dohodka za dostojno življenje in za zmanjševanje tveganja revščine in socialne izključenosti;
- b) z varstvom ter zaščito družin in otrok ter ustvarjanjem spodbudnega okolja za odločanje za otroka;
- c) z izboljšanjem kakovosti bivalnega okolja, zagotavljanjem dostopnosti do primernih stanovanj za vse generacije ter z omogočanjem prometne povezanosti;
- d) z ohranjanjem nizke ravni dohodkovne in premoženjske neenakosti;
- e) z oblikovanjem vzdržnih sistemov socialne zaščite (pokojninski, zdravstveni, dolgotrajna oskrba);
- f) s krepitvijo sodelovanja, solidarnosti in prostovoljstva, tudi s spodbujanjem družbenih inovacij;
- g) z odpravljanjem vseh oblik diskriminacije, zlasti z odpravljanjem vseh oblik nasilja nad ženskami in deklicami ter nasilja v družini, z zagotavljanjem razmer za dostop do temeljnih dobrin ter z bojem proti sovražnemu govoru in rasno motiviranemu nasilju.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Stopnja tveganja socialne izključenosti	Eurostat	18,4 % (2016)	< 16 %	23,7 % (2015)
Neenakost porazdelitve dohodka, razmerje kvintilnih razredov (80/20)	Eurostat	3,6 (2016)	< 3,5	5,2 (2015)
Izkušnje diskriminacije	Eurobarometer	13 % (2015)	< 10 %	21 % (2015)

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

4

Kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete

Nacionalna identiteta je pomemben dejavnik družbene kohezije, njeni ključni sestavini pa sta jezik in kultura. Kultura kot refleksija stanja, dialoga in odnosov v družbi oblikuje in odraža nacionalno identiteto. Prispeva k prepoznavanju naše samobitnosti in odprtosti družbe, k razvoju ustvarjalnosti, k inovativnosti in sodelovanju ter je pomemben dejavnik gospodarskega in regionalnega razvoja.

Slovenski kulturni prostor je zaradi svoje umeščenosti na stičišču kultur tradicionalno raznolik. Zanj je značilna na zgodovinskem izročilu in pokrajinski razčlenjenosti temelječa kulturnozgodovinska pestrost, ki jo kot temelj kulturnega slovenstva in najrazvidnejši nosilec skupne identitete povezuje in osmišlja slovenski knjižni jezik. V kulturnem prostoru slovenske države s svojimi kulturami sobivajo tudi avtohtoni narodni skupnosti in romska skupnost, kar pomembno prispeva k zmanjševanju vseh vrst nestrpnosti. Dostopnost slovenskega jezika in kulture ter rast ustvarjalnih področij spodbuja tudi digitalizacija. Bogata kulturna dediščina kot odsev vrednot, prepričanj, znanja in tradicij je pomembna razvojna zmožnost družbe. Pomembna pa je tudi krepitev povezovanja s Slovenci v sosednjih državah in po svetu v globalno mrežo. Skupen slovenski kulturni prostor naj bo dovolj povezan, da bo omogočal izkoriščanje vseh kulturnih, političnih in gospodarskih zmogljivosti. Nacionalno kulturo in slovenski jezik želimo razvijati kot dejavnika identitete, prepoznavnosti ter družbenega in gospodarskega napredka.

Cilj bomo dosegli:

- a) z razvijanjem in ohranjanjem slovenskega jezika, kulture ter kulturne in naravne dediščine;
- b) s krepitvijo nacionalne identitete in varovanjem kulturne raznolikosti;
- c) s spodbujanjem dobrega in na sodelovanju vseh temelječega upravljanja kulturne dediščine;
- d) s spodbujanjem kulturnega udejstvovanja in z digitalizacijo, ki omogoča ohranjanje, dostopnost in promocijo kulturnih vsebin;
- e) z omogočanjem odprtega dostopa do jezikovnih orodij in virov ter kulturnih vsebin vsem, še posebej invalidom in osebam z različnimi oblikami funkcionalne oviranosti;
- f) s krepitvijo sodelovanja med gospodarstvom in kulturo, s spodbujanjem ustvarjalnosti in ustvarjalnih industrij ter raziskovalnih umetnosti kot sinergij med znanostjo in umetnostjo;
- g) s spodbujanjem mednarodnega kulturnega sodelovanja, promocije slovenske kulture in športa v mednarodnem okolju, povezovanja s Slovenci v zamejstvu in po svetu ter z razvojem učinkovitega sistema javne diplomacije za boljšo prepoznavnost in dvig ugleda Slovenije v svetu.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030
Obisk kulturnih prireditev	SURS, UMAR	6,3 na prebivalca (2015)	8 na prebivalca
Delež kulturnih prireditev, izvedenih na gostovanjih v tujini, od skupnega števila kulturnih prireditev	SURS	2,8 % (ocena 2015) (2015)	3,5 %
Število odprto dostopnih jezikovnih virov in orodij v nacionalnem repozitoriju	CLARIN SI	79 (2017)	153

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

5 **Gospodarska stabilnost**

Gospodarska stabilnost je med pomembnejšimi pogoji za doseganje visokega življenjskega standarda in kakovosti življenja. V času krize je Slovenija doživela velik padec gospodarske aktivnosti. Kriza je namreč razkrila strukturne slabosti slovenskega gospodarstva, predvsem težave s konkurenčnostjo, upravljanjem, premalo razpršenih virov financiranja podjetij, pa tudi slabosti, ki jih lahko povzroči prociklična naravnost ekonomskih politik. Gospodarska trdnost države in materialni položaj prebivalstva se postopno izboljšujeta šele zadnja leta.

Osnova za gospodarsko stabilnost je uspešno delujoče gospodarstvo z ohranjanjem ključnih makroekonomskih ravnovesij. Rast gospodarstva mora biti vključujoča in zelena ter mora temeljiti na visoki konkurenčnosti in inovativnosti. To bi omogočalo trajnostni razvoj, ki bo tudi zaradi večje uravnoteženosti vseh treh vidikov razvoja odpornejši na gospodarske pretrese, hkrati pa bo omogočal visoko vključenost prebivalstva v ustvarjanje in delitev ter zmanjševal obremenjevanje okolja. Vključujoča rast predvideva tudi regionalno enakomernost razvoja. Pomemben del gospodarske stabilnosti je javnofinančna vzdržnost, za poslovni sektor pa poleg dostopa do raznovrstnih virov financiranja tudi ustrezno podporno institucionalno okolje.

Cilj bomo dosegli:

- a) s spodbujanjem trajnostnega in vključujočega gospodarskega razvoja, ki bo omogočal zmanjševanje zaostanka za razvitejšimi državami in povečal kakovost življenja vseh;
- b) z zagotavljanjem ustreznega odziva ekonomskih politik v celotnem gospodarskem ciklu (proticikličnost ekonomskih politik);
- c) s krepitvijo funkcionalnih regij kot razvojnih in gospodarskih celot ter s spodbujanjem razvoja, ki bo temeljil na izkoriščanju razvojnih zmožnosti, prometni povezanosti ter izboljšanju funkcionalnih povezav med mesti kot razvojnimi poli;
- d) z oblikovanjem trajnejših rešitev za uravnoteženost strukturnega salda javnih financ in vzdržno znižanje javnega dolga;
- e) z zagotavljanjem konkurenčnosti finančnega trga, zlasti stabilnosti in učinkovitosti bančnega sistema, ter z razvojem nebančnih segmentov finančnega sistema.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
BDP na prebivalca (v standardih kupne moči)	Eurostat	83 Indeks, EU = 100 (2015)	Povprečje držav EU v letu 2030	100 Indeks, EU = 100 (2015)
Dolg državnega sektorja	Eurostat	79,7 % BDP (2016)	60 % BDP	83,5 % BDP (2016)

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

6

Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor

Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor je pomembno gibalno razvoja. Konkurenčnost slovenskega gospodarstva zmanjšuje predvsem nizka dodana vrednost na zaposlenega (produktivnost). V gospodarskem razvoju se višja razvitost kaže v višji tehnološki sestavi gospodarstva in višji dodani vrednosti na zaposlenega zaradi tehnoloških in netehnoloških inovacij. Tako se dviga konkurenčnost gospodarstva, medtem ko podporno okolje spodbuja nove in višje naložbe podjetij v razvoj ter v nova, zlasti bolj kakovostna delovna mesta. To pomeni, da bi z ustvarjanjem izdelkov in storitev z visoko dodano vrednostjo ne le hitreje odpravili razvojni zaostanek za gospodarsko naprednejšimi državami, temveč bi s posledično rastjo zaposlenosti in dohodkov izboljšali tudi materialni položaj prebivalstva. Usmeritev v okoljsko sprejemljive tehnologije in ekoinovacije kot pomemben dejavnik konkurenčnosti podjetij pa hkrati prispeva k zmanjševanju obremenitev okolja. Globalno konkurenčen in visoko produktiven podjetniški sektor s krepitvijo davčne kapacitete poleg tega omogoča tudi financiranje kakovostnih javnih storitev za prebivalstvo.

Ustvarjanje visoke dodane vrednosti bo podprto z inovacijami, bazičnim in aplikativnim raziskovanjem, spodbujanjem ustvarjalnosti ter z izkoriščanjem digitalnih potencialov in vseh priložnosti, ki jih prinaša četrta industrijska revolucija. S tem želimo povečati tudi število hitro rastočih podjetij z velikim potencialom zagotavljanja novih in kakovostnih delovnih mest. Zato mora država raziskave in inovacije umestiti v središče razvojnih politik za doseganje bolj konkurenčnega in odgovornega podjetniškega in raziskovalnega sektorja. Poleg tega je treba vzpostaviti spodbudno in predvidljivo okolje za poslovanje in investicije, ustrezno infrastrukturo kakovosti, sodobno informacijsko in komunikacijsko infrastrukturo ter zagotoviti ustrezne človeške vire. Pri tem je treba upoštevati tudi posebnosti manjših podjetij. Hkrati je pomembno, da podjetja in raziskovalne organizacije upoštevajo omejitve in priložnosti okolja in prostora ter prispevajo h kakovosti življenja in razvoju družbe.

Cilj bomo dosegli:

- a) s spodbujanjem razvoja znanosti in raziskav na prednostnih področjih in prenosa raziskovalnih dosežkov za visoko konkurenčno gospodarstvo, višjo kakovost življenja in učinkovito reševanje družbenih izzivov;
- b) s spodbujanjem internacionalizacije podjetij z neposrednimi tujimi investicijami in vključevanjem v globalne verige vrednosti ter z vključitvijo raziskovalnih organizacij v mednarodno okolje;
- c) z zagotavljanjem spodbudnega in predvidljivega podpornega okolja, sistemov standardizacije, akreditacije in meroslovja ter s spodbujanjem razvoja visokotehnoloških podjetij;

- d) z omogočanjem okolja za ustvarjanje digitalnih trendov, s podporo novim raziskovalnim in tehnološkim idejam, ekonomijo delitve ter razvijanjem globalno konkurenčnih sistemskih rešitev na področju pametnih omrežij in platform;
- e) s spodbujanjem ustvarjalnosti ter s tem krepitevjo sodelovanja znanosti in umetnosti;
- f) s spodbujanjem družbene in okoljske odgovornosti podjetij in raziskovalnih organizacij;
- g) z dolgoročno učinkovitim upravljanjem podjetij v državni lasti in s spodbujanjem umika države iz lastništva podjetij, ki ne pomenijo strateške naložbe.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Produktivnost (BDP na zaposlenega, po kupni moči)	Eurostat	82 Indeks, EU = 100 (2015)	95 Indeks, EU = 100	100 Indeks, EU = 100 (2015)
Evropski inovacijski indeks	Eurostat	Uvrstitev v skupino držav močnih inovator EU (2016)	Uvrstitev v skupino držav vodilnih inovator EU	Povprečje držav EU je v skupini močnih inovator (2016)
Indeks digitalnega gospodarstva in družbe	Evropska komisija	17. mesto v EU (2017)	Uvrstitev v prvo tretjino držav EU po vseh petih osrednjih sestavinah indeksa	

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

7

Vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta

Učinkovito delovanje trga dela in prilagodljivost politik trga dela lahko pomembno prispevata h gospodarskemu razvoju in kakovosti življenja prebivalstva. Za trg dela v Sloveniji je značilna že dlje časa prisotna segmentiranost. Da bi vzpostavili vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta, je treba izboljšati sisteme varne prožnosti, kar bi lahko povečalo zaposlenost, zmanjšalo segmentacijo in omogočilo učinkovitejšo alokacijo delovne sile. Tehnološki razvoj in digitalizacija družbe povzročata izginjanje nekaterih tradicionalnih poklicev, a hkrati vplivata na nastajanje novih poklicev in priložnosti za delo. Na trg dela bo s pojavljanjem novih delovnih mest vplival tudi prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo. V takem okolju je ključno pridobivanje novih znanj in veščin za krepitev inovativnosti, produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva, s čimer so ustvarjeni pogoji za višje dohodke, bolj kakovostna delovna mesta in bolj vključujočo družbo. Zaradi naraščanja netipičnih oblik dela in negotovosti na trgu dela je še posebej pomembno zagotavljanje kakovostnih delovnih mest, ki zaposlenim nudijo ustrezno raven pravne, ekonomske in socialne varnosti.

Prilagoditve trga dela bodo potrebne tudi zaradi demografskih sprememb. Podobno kot večina razvitih držav se tudi Slovenija spoprijema s spremenjeno starostno strukturo prebivalcev, ki vpliva na zmanjšano ponudbo delovne sile, to pa bi v prihodnje lahko omejevalo možnosti za zagotavljanje in povečevanje blaginje prebivalcev. Z vidika razvoja je zato ključno povečanje stopnje delovne aktivnosti v mlajših in starejših starostnih skupinah, razvoj ustreznih veščin za življenje in delo ter zagotavljanje kakovostnih delovnih mest mladim že ob vstopu na trg dela, privabljanje in kroženje talentov kot tudi prepoznavanje potenciala in znanj priseljencev. Ker se bodo zaradi daljše delovne aktivnosti nekateri delavci spoprijemali z daljšo izpostavljenostjo nevarnosti pri delu, se je za preprečitev povečanja poklicnih bolezni in bolezni, povezanih z delom, treba osredotočiti na ustvarjanje varnih in zdravih delovnih razmer ves čas poklicnega življenja, to je na vzdržno delovno življenje.

Cilj bomo dosegli:

- a) z uveljavljanjem koncepta vzdržnega delovnega življenja, ki omogoča, da delavci delajo dlje in zdravi dočakajo upokojitev;
- b) z ustvarjanjem kakovostnih delovnih mest, ki ustvarjajo višjo dodano vrednost, so okoljsko odgovorna ter zagotavljajo pogoje za ustrezno plačilo in kakovostno delovno okolje;
- c) s spodbujanjem večje vključenosti prikrajšanih in podpovprečno zastopanih skupin na trgu dela;
- d) s prilagajanjem delovnih mest in organizacije dela demografskim spremembam, tehnologiji in podnebnim spremembam;
- e) z izboljševanjem sistema varne prožnosti ter zmanjševanjem pasti brezposelnosti in neaktivnosti, še posebej v območjih z visoko brezposelnostjo;

- f) s spodbujanjem dejavnosti delodajalcev za krepitev telesnega in duševnega zdravja delavcev, varnosti in zdravja pri delu ter lažjega usklajevanja dela in skrbstvenih obveznosti;
- g) s spodbujanjem zaposlovanja obeh spolov v spolno netipičnih in deficitarnih poklicih.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Stopnja delovne aktivnosti prebivalstva (20–64 let)	Eurostat	70,1 % (2016)	> 75 %	71,1 % (2016)
Stopnja tveganja revščine delovno aktivnih oseb (starih 18 let in več)	Eurostat EU SILC	6,1 % (2016)	< 5 %	9,5 % (2015)

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

8

Nizkoogljično krožno gospodarstvo

Raba virov in energije se na globalni ravni nenehno povečuje, saj tehnološki napredek ni uspel zmanjšati oziroma odpraviti obremenjevanja okolja zaradi naraščanja prebivalstva in potrošnje. Poraba snovi na prebivalca v Sloveniji je enaka povprečju v EU. Pri učinkovitosti rabe virov in energije pa smo v Sloveniji pod povprečjem EU, prepočasi napredujemo tudi glede produktivnosti rabe ogljika. Prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo je zato prednostna razvojna usmeritev za celotno gospodarstvo.

Za uspešen prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo je treba prekiniti povezavo med gospodarsko rastjo in rastjo rabe surovin in neobnovljivih virov energije ter s tem povezanim povečanim obremenjevanjem okolja. To ne bo mogoče brez korenite spremembe potrošniških in proizvodnih vzorcev, boljšega izkoristka virov, ki so že vgrajeni v sisteme (npr. mobilnost, grajeno okolje, verige preskrbe s hrano, proizvodne verige), preprečevanja nastajanja odpadkov, njihove izrabe kot vira sekundarnih surovin in vzpostavitve učinkovitega sistema njihovega upravljanja. Slovensko gospodarstvo je odvisno od uvoza surovin, zato nas otežen dostop do njih lahko močno prizadene, saj slovenska podjetja zaostajajo za povprečjem EU pri izvajanju ukrepov za prehod v krožno gospodarstvo. Učinkovita raba surovin in energije sta soodvisni, saj strategije za dvig snovne učinkovitosti lahko prispevajo k zmanjšanju porabe energije najmanj toliko kot ukrepi energetske učinkovitosti. Zanesljiva, trajnostna in konkurenčna oskrba z energijo je ključna za razvoj, pri čemer je dajanje prednosti učinkoviti rabi (URE) in obnovljivim virom energije (OVE) eno od temeljnih načel razvoja energetike. Eden ključnih dejavnikov za povečanje deleža OVE je tudi razvoj tehnologij za shranjevanje energije in digitalizacija elektroenergetskega sistema (uvedba t. i. pametnega omrežja). Prednostno povečevanje URE in obenem deleža OVE bo omogočalo zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov (TGP), kar je tudi del zavez Slovenije v okviru podnebno-energetskega paketa EU in pariškega podnebne sporazuma. Pomemben vir TGP je tudi področje prometa, zato bo Slovenija izkoristila potencialne inovacij na področju novih konceptov mobilnosti, razvoj javnega potniškega prometa in optimiziranje tranzitnega prometa. Za hitrejši prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo so ključni tudi odprava zakonodajnih in družbenih ovir ter nedelovanja trga, ureditev ustreznega regulativnega okolja, vključitev zunanjih stroškov po načelu onesnaževalec plača ter sprememba potrošniških vzorcev. Zapiranje snovnih zank je povezano z ustrežno logistiko vračanja surovin, pri čemer ima pomembno vlogo ustrezna prometna infrastruktura.

Cilj bomo dosegli:

- a) s prekinitvijo povezave med gospodarsko rastjo in rastjo rabe virov ter izpustov TGP, kar bo možno z izobraževanjem in povezovanjem različnih deležnikov za prehod v krožno gospodarstvo;
- b) s spodbujanjem inovacij, uporabe oblikovanja in informacijsko-komunikacijskih tehnologij za razvoj novih poslovnih modelov in proizvodov za učinkovito rabo surovin, energije ter s prilagajanjem na podnebne spremembe;

- c) z nadomestitvijo fosilnih goriv s spodbujanjem URE in rabe OVE na vseh področjih rabe energije, ob usklajevanju interesov na presečnih področjih: voda – hrana – energija – ekosistemi;
- d) z zagotavljanjem, da infrastruktura in raba energije v prometu podpirata prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo ter omogočata trajnostno mobilnost, tudi z uvajanjem novih konceptov mobilnosti in povečanjem deleža javnega potniškega prometa;
- e) z uporabo prostorskega načrtovanja za oblikovanje vozlišč nizkoogljičnega krožnega gospodarstva in razvojnih rešitev na regionalni in lokalni ravni.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Snovna produktivnost	Eurostat	1,79 SKM/kg (2015)	3,5 SKM/kg	2,19 SKM/kg (2015)
Delež obnovljivih virov v končni rabi energije	Eurostat	22 % (2015)	27 %	16,7 % (2015)
Emisijska produktivnost (BDP/izpusti toplogrednih plinov)	Eurostat, ARSO	2,9 SKM/kg CO2 ustreznik (2015)	Povprečje EU v letu 2030	3,3 SKM/kg CO2 ustreznik (2015)

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

9 Trajnostno upravljanje naravnih virov

Ekosistemi in njihove storitve so ključni za preživetje, zdravje in kakovostno življenje sedanje in prihodnjih generacij. Naravni viri so temelj gospodarskega razvoja, ponujajo možnosti za nove investicije in zaposlovanje ter izboljšujejo življenjski standard in kakovost življenja. Tako kot pri drugih vrstah virov tudi povečevanje ali zmanjševanje vrednosti naravnih virov povečuje ali zmanjšuje dolgoročne družbene koristi oziroma stroške. V zadnjih 50 letih smo zaradi povečanega povpraševanja po hrani, vodi, lesu, vlakninah, mineralih, zemljiščih in gorivih ekosisteme spreminjali hitreje in bolj obsežno kot v katerem koli primerljivem obdobju človeške zgodovine.

Trajnostno varstvo naravnih virov in načrtovanje njihove rabe sta nujna za dolgoročno ohranjanje količinskega in kakovostnega stanja naših naravnih virov, ki so eden ključnih stebrov za zagotavljanje zdravega življenjskega prostora, pridelavo hrane in izvajanje gospodarskih dejavnosti z visoko dodano vrednostjo in zagotavljanjem kakovostnih delovnih mest. Pri tem je med največjimi izzivi usklajevanje različnih legitimnih, a nasprotujočih si interesov posameznih skupin deležnikov v prostoru. Pri trajnostnem upravljanju naravnih virov sta poleg tega pomembna nacionalni in globalni vidik. Slovenija je bogata z nekaterimi naravnimi viri, vendar je kljub temu odvisna od uvoza, zato je odgovorna za njihovo učinkovito upravljanje tudi zunaj svojih meja.

Kakovostni naravni viri so pomembni tudi za zagotavljanje večje stopnje samooskrbe s kakovostno vodo in hrano, ki sta strateški dobrini. V Sloveniji se pri pridelavi nekaterih skupin živil dolgoročno spoprijemamo z njihovim upadanjem, kar povečuje našo ranljivost. Poleg tega je obseg kmetijske proizvodnje močno odvisen tudi od naravnih razmer, kar se v zadnjih letih kaže v nihanju proizvodnje in s tem samooskrbe. Odvisnost bo še večja zaradi negativnega vpliva podnebnih sprememb na prehranske sisteme in dejstva, da se v Sloveniji zmanjšuje površina obdelovalne zemlje, pa tudi zaradi urbanizacije. Poleg tega, da je kmetijski sistem odvisen od naravnih virov, ima kmetijstvo lahko tudi negativne vplive na okolje.

Cilj bomo dosegli:

- a) z uvajanjem ekosistemskega načina upravljanja naravnih virov in s preseganjem sektorskega načina razmišljanja, med drugim s pravočasnim usklajevanjem nacionalnih in čezmejnih interesov na presečnih področjih voda – hrana – energija – ekosistemi, ki se bodo v prihodnosti spreminjali in prilagajali tudi zaradi posledic podnebnih sprememb;
- b) z učinkovitim upravljanjem površinskih in podzemnih voda, obalnih in morskih virov ter z doseganjem njihovega dobrega stanja;
- c) z zagotavljanjem trajnostnega razvoja gozda kot ekosistema z vidika njegovih ekoloških, gospodarskih in socialnih funkcij;
- d) s preprečevanjem čezmernega onesnaževanja vseh sestavin okolja;
- e) z ohranjanjem visoke stopnje biotske raznovrstnosti in kakovosti naravnih vrednot ter s krepitvijo ekosistemskih storitev;

- f) s trajnostnim upravljanjem tal in ohranjanjem ekosistemskih storitev tal, preprečevanjem nadaljnje degradacije in sanacijo degradiranih tal;
- g) s trajnim varovanjem in ohranjanjem kakovostnih kmetijskih zemljišč ter s spodbujanjem kmetijske prakse za povečanje samooskrbe z lokalno trajnostno, predvsem ekološko pridelavo živil, ki pozitivno vplivajo na zdravje ljudi;
- h) z zagotavljanjem kakovostnega bivalnega okolja ob odgovornem in učinkovitem ravnanju s prostorom, s prednostno rabo funkcionalno degradiranih območij, na podlagi usklajenih prednostnih in uravnoveženih nalog, tudi v luči skladnejšega regionalnega razvoja;
- i) z zagotavljanjem sistema upravljanja na vseh ravneh za čim učinkovitejše prilagajanje na podnebne spremembe in čim boljši izkoristek priložnosti, ki jih te prinašajo.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Kmetijska zemljišča v uporabi, delež v skupni površini	Eurostat	23,7 % (2016)	> 24 %	40 % (2013)
Kakovost vodotokov – biokemijska potreba po kisiku v rekah	ARSO, EEA	1,05 mg O ₂ /l (2015)	< 1 mg O ₂ /l	2,19 mg O ₂ /l (2012)
Ekološki odtis	GFN	4,7 gha/osebo (2013)	3,8 gha/osebo	4,9 gha/osebo (2013)

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

10

Zaupanja vreden pravni sistem

Pravni sistem ima pomemben nacionalni in strateški pomen pri varstvu pravic državljanov ter gospodarskega razvoja in blaginje, saj je od njega močno odvisno delovanje vseh družbenih sistemov in podsistemov.

Spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravna varnost in spoštovanje vladavine prava so med ključnimi dejavniki kakovosti demokracije in družbenega razvoja. Da bi izboljšali zaupanje v pravni sistem, je treba skrbeti za neodvisnost sodišč ter krepitve integritete in avtoritete pravosodnih organov, ki se oblikujeta in vzpostavljata le s kakovostnimi in pravočasnimi sodnimi odločitvami. Ključna sta skrb za enotnost sodne prakse ter zagotavljanje nepristranskosti in objektivnosti delovanja pravosodja, pri čemer sta pomembna preprečevanje možnosti zlorab ter ničelna toleranca do korupcije. Pri tem so pomembni dejavniki pregleden zakonodajni postopek, jasni predpisi in njihovo izvajanje ter učinkovito in kakovostno sodno varstvo.

Zato si je treba prizadevati za pravni sistem, ki zagotavlja kakovosten in učinkovit pravni okvir. Zagotoviti je treba preglednost in jasnost predpisov ter spremljati njihovo učinkovitost. Zadovoljstvo s pravosodnim sistemom je v Sloveniji glede na članice OECD relativno nizko. Delovanje pravosodnega sistema z vidika dostopnosti in kakovosti pomembno vpliva na zaupanje državljanov v javne institucije in vlado, pri čemer je posebej pomembno ohranjanje nepristranskosti in neodvisnosti sodišč. Uspešnost pregona vseh vrst kriminala, še posebej gospodarskega, ter učinkovitost civilnih postopkov prispevata k boljšemu poslovnemu okolju ter večji konkurenčnosti in privlačnosti za naložbe.

Cilj bomo dosegli:

- a) z varovanjem vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin, odpravljanjem diskriminacije in zagotavljanjem enakih možnosti na nacionalni, regionalni in globalni ravni;
- b) s skrbjo za enotno sodno prakso, z učinkovitim in enotnim izvajanjem nalog sodne uprave ter jasno postopkovno in materialno zakonodajo;
- c) z ohranjanjem neodvisnosti sodstva ter nepristranskim in objektivnim delovanjem pravosodja;
- d) z učinkovitim in transparentnim izvajanjem sodnih postopkov in krepitvijo kulture izvensodnega reševanja sporov;
- e) s preprečevanjem, zgodnjim odkrivanjem in sankcioniranjem korupcijskih dejanj;
- f) z izvajanjem preventivnih nalog, usmerjenih v zmanjševanje tveganj za nastanek sporov ali drugih odklonov, ki zahtevajo ukrepanje države.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Indeks vladavine prava	World Justice Project	15. mesto med državami EU 21 (2016)	Uvrstitev v prvo polovico med državami EU	
Predvideni čas reševanja civilnih pravnih in gospodarskih zadev	CEPEJ	277 dni (2015)	200 dni	244 dni (2015)

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

11 Varna in globalno odgovorna Slovenija

Slovenija je ena najbolj varnih držav na svetu, kar pozitivno vpliva na kakovost življenja njenih prebivalcev. Kljub temu se pojavljajo številni novi izzivi, s katerimi se je treba pravočasno spoprijeti za ohranjanje varnosti Slovenije. Čedalje hitrejši razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij prinaša koristi za moderno družbo, hkrati pa vpliva na nastanek novih in tehnološko čedalje bolj izpopolnjenih kibernetičnih in hibridnih groženj, ki so resna nevarnost za delovanje javnega in zasebnega sektorja. Zaostrovanje političnih, okoljskih, družbenih, gospodarskih, varnostnih in drugih razmer v svetu lahko tudi v Sloveniji povzroči pogostejše in obsežnejše pojavljanje kršitev javnega reda in miru ter terorističnih groženj. Dinamične spremembe v svetu povzročajo spremembe tudi pri varovanju državne meje. Hiter razvoj prometa prinaša nove izzive pri oblikovanju ukrepov za vzdrževanje varnosti v cestnem prometu po načelu nič mrtvih. Stalni vir ogrožanja so tudi naravne in druge nesreče, katerih intenzivnost in pogostost se zaradi podnebnih sprememb, čezmernega obremenjevanja okolja in neustreznih posegov v prostor povečujeta. Pri tem je pomembno nenehno zagotavljanje osebne varnosti prebivalcev, varovanje premoženja in okolja ter delovanje kritične infrastrukture. Visoko stopnjo varnosti države in državljanov bomo ohranili s spremljanjem in predvidevanjem varnostnih groženj in tveganj, vzpostavitev obrambnih in odvrtačalnih zmogljivosti ter pravočasnim in usklajenim odzivanjem na varnostna tveganja. Pomembni sestavini preprečevanja varnostnih dogodkov s škodljivimi posledicami sta tudi krepitev povezanosti z lokalnimi skupnostmi in neposreden stik z državljanji.

Slovenija je globalno odgovorna in solidarna država, kar mora ostati njena usmeritev tudi v prihodnje. Sodeluje v mednarodnih organizacijah ter operacijah in misijah, ki zagotavljajo stabilno mednarodno okolje in človekovo varnost, pri čemer sta članstvo v Natu ter skupna zunanja in varnostna politika EU primarni okvir zagotavljanja nacionalne varnosti Slovenije. Aktivno si prizadeva za krepitev miru, varnosti in stabilnosti, spoštovanje človekovih pravic in mednarodnega prava, za preprečevanje konfliktov ter skupno spoprijemanje z globalnimi izzivi, kot so migracijski tokovi, terorizem, podnebne spremembe in spoštovanje človekovih pravic. Z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo prispeva k bolj uravnoteženemu in pravičnemu globalnemu razvoju ter odpravi revščine in neenakosti.

Cilj bomo dosegli:

- a) z zagotavljanjem zaščite pred terorističnimi in drugimi nadsocijalnimi grožnjami;
- b) z zagotavljanjem visoke ravni varnosti ljudi, njihovega premoženja in nemotenega delovanja kritične infrastrukture;
- c) z vzpostavitev celovitega in učinkovitega sistema zagotavljanja kibernetične in informacijske varnosti ter odzivanja na hibridne grožnje;
- d) s spodbujanjem preventive in krepitev zmogljivosti za celovito obvladovanje naravnih in drugih nesreč;

- e) z zagotavljanjem varnosti državne in zunanje meje EU ter iskanjem celovitih rešitev za učinkovito globalno upravljanje migracijskih tokov s sodelovanjem med izvornimi, tranzitnimi in ciljnimi državami;
- f) z zagotavljanjem obrambne sposobnosti države za izvajanje nacionalne obrambe in izpolnjevanje sprejetih mednarodnih obveznosti;
- g) s krepitvijo zunanjepolitičnega sodelovanja na dvostranski in večstranski ravni, s poglobljanjem političnih, gospodarskih, kulturnih in drugih odnosov ter krepitvijo aktivne vloge Slovenije pri uveljavljanju mednarodnega miru in varnosti, spoštovanju človekovih pravic in mednarodnega prava ter doseganju trajnostnega razvoja na globalni ravni, tudi z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo, katere del je uradna razvojna pomoč.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Delež oseb, ki so poročale o težavah s kriminalom, vandalizmom ali nasiljem v svojem bivalnem okolju	Eurostat, EU SILC	9,2 % (2015)	< 10 %	13,6 % (2015)
Globalni indeks miru	Institute for Economics and Peace	5. mesto med državami EU (2017)	Ohraniti uvrstitev med najboljših 10 držav na svetu in najboljših 5 v EU	

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

12

Učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve

Za doseganje zastavljenih razvojnih ciljev je potrebno učinkovito strateško upravljanje javnih institucij. Način delovanja javnega sektorja je ključen za povečanje zaupanja državljanek in državljanov ter dvig konkurenčnosti gospodarstva. Uvrstitve Slovenije na mednarodnih lestvicah institucionalne konkurenčnosti in nizkega zaupanja v javne institucije kažejo na potrebo po spremenjenem načinu delovanja posameznih ustanov ter tudi celotnega sistema javnega sektorja. Razpršenost in nepovezanost organov javnega sektorja otežuje povezovanje in sodelovanje med sektorji in med različnimi ravni upravljanja ter povečuje stroške delovanja. Na področju lokalne samouprave v Sloveniji obstaja potencial za boljše zadovoljevanje potreb prebivalstva in podjetij.

Javne politike morajo predvidevati in se učinkovito ter predvsem hitreje odzivati na spremembe in izzive ter tako zagotavljati kakovostne storitve za državljanke in državljanke in spodbudno poslovno okolje. Da bi izkoristili razvojne potencialne na regionalni in lokalni ravni, pa je ključno ustrezno spodbujanje uravnoveženega gospodarskega, družbenega in prostorskega razvoja, ki zahteva tudi primerno upravno organiziranost in večnivojski razvojni dialog. Kakovostnejši, transparentnejši in odgovornejši javni sektor bodo omogočili tudi spremenjeni načini dela z uporabo inovativnih metod, ki temeljijo na ustvarjalnem reševanju izzivov, s poudarkom na vpeljavi digitalnih rešitev. Okrepljeni bodo inovativni procesi za izboljšanje notranjega delovanja institucij. S spremembo kulture bo spodbujeno njihovo medsebojno sodelovanje ter odprto in aktivno vključevanje državljanek in državljanov v oblikovanje rešitev. Razvoj institucionalnih in družbenih inovacij namreč lahko prispeva k dvigu produktivnosti, izboljšanju organizacijske učinkovitosti in doseganju zastavljenih ciljev v strateških in programskih dokumentih. K večji učinkovitosti javnih institucij in demokratičnosti političnega sistema lahko prispeva tudi boljše opolnomočenje ljudi zaradi poglobljene demokratizacije ter dostopa do informacij in tehnologij. Zaradi tega so javne institucije tudi pod čedalje večjim nadzorom različnih institucionalnih in družbenih struktur, ki zahtevajo odgovornost in uspešno uresničevanje razvojnih ciljev.

Cilj bomo dosegli:

- a) s politikami in predpisi, oblikovanimi na podlagi vnaprej opredeljenih ciljev in prednostnih nalog, ter s sistematičnim spremljanjem njihovega izvajanja in merjenjem učinkov;
- b) z razvijanjem visoke kulture sodelovanja in zaupanja med državljanji, zaposlenimi in institucijami (tudi na ravni država – lokalna samouprava) ter novih oblik povezovanja vsebin, kar bo prispevalo k boljšemu upravljanju javnih institucij, višji kakovosti storitev ter usklajenemu razvojnemu in prostorskemu načrtovanju na regionalni ravni;
- c) s krepitvijo zaupanja v institucije s spoštovanjem načela »pravila enaka za vse«, ničelno toleranco do korupcije, transparentnostjo podatkov in storitev ter stabilnostjo okolja in kakovostjo predpisov;

- d) z nadaljevanjem razvoja in uveljavljanjem standardov participativne demokracije z doslednim vključevanjem deležnikov v vse stopnje oblikovanja in spremljanja politik, z izobraževanjem o pomenu naštetega, z opolnomočenjem državljanov, dostopnostjo in odprtostjo podatkovnih zbirk;
- e) s krepitvijo sodelovanja in prevzemanjem odgovornosti partnerjev v socialnem dialogu;
- f) ob oblikovanju prijaznih, dostopnih, preglednih in učinkovitih javnih storitev, in to na vključujoč način z ustreznimi deležniki, ter hkratnim izkoriščanjem možnosti digitalizacije;
- g) s spodbujanjem pridobivanja in medgeneracijske predaje novih znanj in veščin s strateško premišljenim kadrovskim načrtovanjem;
- h) s spodbujanjem inovativnih oblik upravljanja, vodenja, oblikovanja politik in inovativnosti med zaposlenimi ter pridobivanjem novih kompetenc, prevzemanjem odgovornosti in učenjem iz napak;
- i) s skrbjo za usklajeno in dosledno strateško upravljanje sistemov in izkoriščanjem prednosti sodobnih tehnologij.

Kazalniki uspešnosti:

Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
Zaupanje v javne institucije	Eurobarometer	parlament 14 % vlada 17 % lokalne oblasti 38 % (2016, jesenska meritev)	Najmanj polovica prebivalstva zaupa javnim institucijam (povprečje zadnjih treh meritev)	– parlament 32 % – vlada 31 % – lokalne oblasti 47 % (2016, jesenska meritev)
Izvršna zmogljivost	Bertelsmann Stiftung	4,7 povprečna ocena od 1 do 10 (38. mesto od 41 držav) (2016)	Povprečje EU v letu 2030	6,1 povprečna ocena od 1 do 10 25/28 EU (2016)

Povezovanje s cilji trajnostnega razvoja:

4. Izvajanje in spremljanje Strategije razvoja Slovenije 2030

Skladnost razvojnih politik

Razvojne politike obsegajo nabor razvojnih programov in ukrepov, ki se medsebojno povezujejo za uspešno doseganje zastavljenih razvojnih ciljev. Ob tem je treba upoštevati tudi mednarodno sprejete obveznosti, ki zavezujejo Republiko Slovenijo in vplivajo na doseganje razvojnih ciljev. Vse to zahteva integrirano razvojno načrtovanje, povezovanje in sodelovanje na različnih ravneh ter vključevanje glavnih deležnikov v proces načrtovanja, izvajanja in njegovega spremljanja usklajenih in celovitih politik za doseganje trajnostnega razvoja v skladu z Agendo 2030.

Nezadostno izvajanje strateških dokumentov kaže, da so potrebne spremembe vodenja in usklajevanja notranjih politik ter spremljanja izvajanja in doseganja zastavljenih ciljev. Potrebni sta celovitost politik na nacionalni ravni ter usklajena vzpostavitev finančnih in vsebinskih okvirov. Za večjo skladnost razvojnih politik bo treba v prihodnje vzpostaviti boljše mehanizme horizontalnega in večnivojskega sodelovanja, povezovanja vsebin, razumevanja presečnih tematik ter centralnega načrtovanja, izvajanja in spremljanja teh politik. Prav tako je pomembno usklajevanje domačih in mednarodnih razvojnih ciljev.

Izvajanje strategije

Strategija razvoja Slovenije 2030 z osrednjim ciljem »Slovenija, država kakovostnega življenja za vse« in dvanajstimi razvojnimi cilji je krovni okvir razvoja države, ki mu sledijo področne oziroma sektorske strategije, regionalne in občinske strategije ter tudi programi in operativni izvedbeni ukrepi (slika 7). V okviru vsakega razvojnega cilja je opredeljena pot njegovega doseganja.

Razvojno načrtovanje in priprava proračuna se skupaj s celotnim sistemom javnih financ ves čas razvijata in dopolnjujeta, trenutno sta usklajena s skupno uredbo na podlagi Zakona o javnih financah. Izvedbeni del razvojnega načrtovanja je bil šibkejša stran vseh doslej uveljavljenih zasnov razvojnega načrtovanja. Za uspešno izvajanje Strategije razvoja Slovenije 2030 je treba zagotoviti učinkovito in pregledno razvojno načrtovanje ter tako prispevati tudi k bolj smotrni uporabi javnih sredstev, saj je osnovni namen prilagajanje strukture izdatkov državnim razvojnim prednostnim nalogam. Izkušnje kažejo, da je treba razvojno načrtovanje in vsebino posameznih razvojnih dokumentov ter sistem javnih financ obravnavati celovito in enakovredno.

Izvajanje strategije bo temeljilo na srednjeročnem načrtovanju, vezanem na srednjeročni fiskalni okvir in vzpostavitev sistema izvedbenih dokumentov, ki jih je treba umestiti in

povezati v Zakonu o javnih financah. Za izvajanje razvojnih ciljev Slovenije bosta pripravljena štiriletni državni program razvojnih politik (DPRP) in srednjeročna fiskalna strategija, ki se bosta letno podaljševala. DPRP bo vseboval ukrepe in aktivnosti na podlagi ciljev te strategije in z njo skladnih horizontalnih ter sektorskih strateških dokumentov. Pozneje bomo z uporabo OECD-jevega okvira za ocenjevanje vplivov posameznih scenarijev oziroma dogovorjenih ukrepov spremljali tudi uresničevanje ciljev strategije in smeri poti razvojne politike do leta 2030 ali 2050. Okvir je sestavljen iz štirih enakovrednih in prepletenih modulov: osnovni makroekonomski model, okoljsko-energetski model, modul za ocenjevanje učinkov ukrepov na področju zdravstvenega varstva ter modul za ocenjevanje učinkov dohodkovne neenakosti.

Rezultat strateškega načrtovanja proračuna, usmerjenega k uresničevanju ciljev, je srednjeročni fiskalni okvir za izvajanje načela srednjeročne uravnoteženosti prihodkov in izdatkov proračunov države brez zadolževanja. Državni proračun mora odražati prednostne naloge celotne države. S predlaganimi orodji se tako uvaja nov postopek priprave načrtov srednjeročnih makroekonomskih politik države.

Slika 7: **Prikaz hierarhije razvojnih dokumentov**

Za vodenje priprave DPRP je zadolžen organ, pristojen za razvoj, skupaj z ministrstvom za finance in ob aktivnem sodelovanju vseh vladnih resorjev. Prvi program bomo začeli pripravljati takoj po sprejetju strategije. Usklajevanje dokumenta bo potekalo prek Stalne medresorske delovne skupine za razvojno načrtovanje. Skupina deluje kot mehanizem za horizontalno sodelovanje v okviru priprave Strategije razvoja Slovenije 2030 in drugih osrednjih strateških in izvedbenih dokumentov ter pri usklajevanju in spremljanju izvajanja posameznih vsebin s področja razvoja.

V okviru posameznega razvojnega cilja se prepletajo vsebine politik, ki so v pristojnosti različnih resorjev, zato bo treba za uspešno izvajanje strategije okrepiti učinkovitost medresorskega usklajevanja in sodelovanja. Večdimenzionalnost ciljev zaradi svoje kompleksnosti zahteva skupne napore pri njihovem uresničevanju in učinkovito usklajevanje med posameznimi politikami. Poleg tega bo treba krepiti tudi večnivojske mehanizme upravljanja za zagotavljanje skladnejšega regionalnega razvoja, kjer je prostorsko načrtovanje eden od pomembnih vzvodov za doseganje razvojnih sinergij. Za usklajenost sektorskih strateških, razvojnih in akcijskih načrtov, programov ter aktivnosti s krovno strategijo razvoja države so odgovorni njihovi nosilci. Organ, pristojen za razvoj, bo s procesi medresorskega usklajevanja spremljal priprave posameznih sektorskih dokumentov in skrbel za njihovo usklajenost s Strategijo razvoja Slovenije 2030. V procesu priprave strateških dokumentov in predpisov na horizontalni ravni ter na posameznih sektorskih področjih bo večja pozornost namenjena ustrezni analizi stanja, opredelitvi ciljev in oceni posledic za različna področja razvoja. Zato je treba v okviru resorjev nadgraditi znanja s teh področij in sistemsko uvesti osredotočenost na zastavljene cilje. Hkrati je treba razviti človeške vire ter vzpostaviti orodja za upravljanje kolektivnega znanja, informacij in podatkov za njihovo analiziranje in integrirano vodenje razvojnih politik.

Spremljanje uresničevanja ciljev strategije z vzpostavitvijo nepretrganega procesa strateškega pristopa k razvoju

V strategiji so za vsak razvojni cilj določeni dva do trije glavni kazalniki uspešnosti z izhodiščnimi in ciljnimi vrednostmi, ki pomenijo želene ciljne vrednosti. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj v vsakoletnem poročilu o razvoju spremlja izvajanje ciljev strategije razvoja Slovenije, ki za potrebe analize poleg v strategiji določenih kazalnikov vključuje tudi širši nabor drugih razvojnih kazalnikov. Kjer je to smiselno in podatki omogočajo, se kazalniki spremljajo in analizirajo ločeno po spolu, starostnih skupinah in statističnih regijah.

Za nepretrgan proces strateškega pristopa k razvoju je nujno tudi spremljanje izvedbenega načrta po ciljih, ki opredeljuje srednjeročne prednostne naloge. To bo omogočilo informacije o učinkovitosti in uspešnosti porabe javnih sredstev ter bo podlaga za sprejemanje nadaljnjih odločitev. Državni program razvojnih politik bo vseboval izvedbene cilje politik s kazalniki, na podlagi katerih bo mogoče spremljati spremembe, ki vplivajo na doseganje razvojnih ciljev. Doseganje ciljev lahko analiziramo z vidika uspešnosti (ali so cilji doseženi) in učinkovitosti (s koliko sredstvi so doseženi).

Na podlagi sprejetega DPRP bo pripravljen načrt analize uspešnosti in učinkovitosti doseganja posameznih ciljev za celotno obdobje. Analize bosta izvajala organ, pristojen za razvoj, in ministrstvo za finance, ki se bosta za ta namen strokovno izpopolnila oziroma se bosta povezala z ustreznimi institucijami. Vlada se bo enkrat letno seznanila z ugotovitvami analiz, ki jih bo upoštevala pri razvojnem načrtovanju politik in načrtovanju porabe proračunskih sredstev.

Zaradi dolgoročne narave dokumenta se bodo razvojna izhodišča v času izvajanja strategije spreminjala. Zato bo treba sproti analizirati razvojne scenarije, dolgoročne projekcije na nacionalni in mednarodni ravni ter spremljati predvidene trende in grožnje, vse to pa bo treba upoštevati tudi pri nadaljnem načrtovanju razvoja Slovenije. Pristojni organi na nacionalni ravni bodo v okviru poročanja podajali priporočila glede izboljšanja učinkovitosti izvajanja in zahtevanih sprememb pri zastavljenih ciljih.

Zaradi neprekinjenega strateškega pristopa k razvoju in spremljanja doseganja razvojnih ciljev Slovenije bo Vlada RS ustanovila svet za razvoj, v katerega bodo vključeni predstavniki socialnih partnerjev, zasebnega sektorja, civilne družbe, strokovnih institucij, regionalnih in lokalnih skupnosti ter vlade.

Spremljanje uresničevanja ciljev Agende 2030

Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 (Agenda 2030), sprejeta na vrhu Organizacije združenih narodov (OZN) septembra 2015 in v veljavi od 1. januarja 2016, je prelom paradigme svetovnega razvoja, ki je doslej temeljil (zlasti) na tokovih razvojne pomoči iz razvitih držav v manj razvite. Z Agendo 2030 se je 193 držav, tudi Slovenija, zavezalo k načrtu, ki uravnoteženo povezuje 17 ciljev treh razsežnosti trajnostnega razvoja: gospodarske, družbene in okoljske (priloga D).

Slovenija je proces načrtovanja uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja (angl. Sustainable Development Goals, SDGs) in spremljanje napredka povezala s pripravo Strategije razvoja Slovenije 2030, ki v ospredje prav tako postavlja uravnotežen gospodarski, družbeni in okoljski razvoj. To zahteva tesno medresorsko usklajevanje, celovit pristop vlade in vključevanje raznovrstnih deležnikov. Koordinator za spremljanje uresničevanja ciljev Agende 2030 na nacionalni ravni je organ, pristojen za razvoj. Komuniciranje in usklajevanje z ministrstvi in vladnimi službami poteka prek Stalne medresorske delovne skupine za razvojno načrtovanje. Delovna skupina omogoča učinkovitejše usklajevanje in aktiven prispevek k snovanju osrednjih strateških in izvedbenih dokumentov Republike Slovenije ter skrbi tako za vključevanje Agende 2030 v dokumente v nastajanju kot za prenos informacij o pomenu Agende 2030 na posameznem področju. Lokalizacija ciljev in podciljev Agende 2030 omogoča, da s spremljanjem uresničevanja lastnih, torej nacionalnih razvojnih ciljev hkrati spremljamo tudi doseganje ciljev trajnostnega razvoja Agende 2030.

V okviru OZN se je za sistematično spremljanje in pregledovanje programa vzpostavil okvir, ki deluje na državni, regionalni in svetovni ravni ter temelji na posebej oblikovanih mednarodnih kazalnikih, dopoljenih s kazalniki na državni ravni. Države članice OZN smo pri tem pozvane, da glede na svoje zmožnosti, prednostne naloge in okoliščine o svojih nacionalnih pregledih uresničevanja ciljev Agende 2030 poročamo v okviru Političnega foruma na visoki ravni (HLPF). V prvem krogu prostovoljnih nacionalnih pregledov leta 2016 je sodelovalo 22 držav članic, v letu 2017 pa je bilo vključenih 44 držav, med njimi tudi Slovenija. Slovenija namerava do leta 2030 v okviru HLPF opraviti pregled uresničevanja ciljev in podciljev Agende 2030 najmanj še dvakrat, predvidoma leta 2023 in leta 2029.

Priloge

Priloga A: Vizija Slovenije

V sozvočju z okoljem in s časom smo našli ravnovesje kakovostnega življenja. S pomočjo učenja se uspešno soočamo z največjimi izzivi. Smo inovativni, ideje spreminjamo v dejanja. Z zaupanjem ustvarjamo dobre odnose ter gradimo solidarno in strpno družbo. Slovenijo samozavestno odpiramo partnerjem, pripravljenim na sodelovanje. Ponosni bogatimo globalno mrežo s svojo kulturno edinstvenostjo.

V Sloveniji leta 2050 ustvarjamo številne uspešne zgodbe. Družbene procese sooblikujemo kot aktivni državljani, kritično in tvorno. Slovenija je ravno prav velika za razcvet inovacij in predstavlja edinstven razvojni model v svetu. Z učenjem za in skozi vse življenje razvijamo znanje in veščine ter krepimo odpornost za soočanje z izzivi.

Ustvarjalni posamezniki se dobro počutimo v inovativni družbi ter prepletu družbenih, institucionalnih in tehnoloških inovacij. Te nam omogočajo nove rešitve za ključne družbene izzive, kot so starajoče se prebivalstvo, neenakost in revščina. Sproščeno in razumevajoče življenjsko okolje je eden od razlogov, da se uspešni posamezniki in podjetja odločajo za prihod v Slovenijo. Ta je njihovo pozornost najprej vzbudila z odličnostjo izdelkov in storitev. Nato jih je osvojila s kakovostjo znanstvenih raziskav in z domiselnimi rešitvami.

Vitalna generacija leta 2050 se ne ukvarja več z delitvami iz preteklosti. Medsebojno zaupanje ji je pomembnejše in vredno več. Zaupamo tudi v javne ustanove, ker delujejo pregledno in odgovorno. Prebivalci jih cenimo, ker so dostopne in uporabnikom prijazne, zlasti pa – postopki tečejo hitro. Ne zapravljamo časa in energije za neproduktivne spore, pri čimer nam odlično služi učinkovit pravni sistem. Pravila so pravila, enaka za vse. Odgovorno izpolnjujemo obljube med generacijami. Spoštujemo družbene vrednote, kot so solidarnost, varnost, strpnost, medsebojno sodelovanje in mir.

Slovenci smo leta 2050 srečni ljudje. V vsakdanjem življenju občutimo, zakaj nas globalne lestvice blaginje uvrščajo čisto pri vrhu. Živimo kakovostno: bolje, bolj zdravo in dlje. Družbena in okoljska odgovornost sta nam zelo pomembni. Naravo spoštujemo in z naravnimi viri upravljamo premišljeno. Priložnosti za delo nam ustvarjata digitalna odličnost in model krožnega gospodarstva, ki poganjata gospodarski razvoj. Uspelo nam je, ker smo drzni, samoiniciativni in odgovorni. Cenimo čas in ga namenjamo stvarjem, ki v naše življenje prinašajo zadovoljstvo.

Največje bogastvo Slovenije pa smo ljudje. Smo vključujoča in dinamična družba. Naša identiteta in kultura spodbujata sodelovanje pri ustvarjanju sinergij ter soočanju z izzivi. Slovenski jezik nam veliko pomeni, naša edinstvena kultura je navdihujoča. Odločni smo in prepoznavni. Naša lega, povezanost in infrastruktura nas vpenjajo v mednarodni prostor. V njem se uveljavljamo samozavestno, s prilagodljivostjo in vzdržljivostjo. V tujini delujoči Slovenci v živahnih stikih s Slovenijo krepijo našo globalno mrežo. Glas, ugled in prepoznavnost naše države so veliko večji od njene velikosti.

Priloga B: Pregled kazalnikov uspešnosti

Cilj	Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
1	1.1 Leta pričakovanega zdravega življenja ob rojstvu	Eurostat	M: 58,8 let 75 % pričakovanih let življenja (2015)	M: 64,5 let 80 % predvidenih pričakovanih let življenja	M: 62,6 let 80 % pričakovanih let življenja (2015)
			Ž: 57,7 let 69 % pričakovanih let življenja (2015)	Ž: 64,5 let 75 % predvidenih pričakovanih let življenja	Ž: 63,3 let 78 % pričakovanih let življenja (2015)
	1.2 Indeks enakosti spolov	ELGE	68,4 (0–100) (2015)	> 78 (0–100)	66,2 (0–100) (2015)
2	2.1 Vključenost v vseživljenjsko učenje (25–64 let)	Eurostat, anketa o delovni sili (letno)	11,6 % (2016)	19 %	10,8 % (2016)
	2.2 Delež prebivalstva s terciarno izobrazbo (25–64 let)	Eurostat, anketa o delovni sili (letno)	30,4 % (2016)	35 %	30,7 % (2016)
	2.3 PISA – povprečni rezultati pri matematiki, branju in naravoslovju	PISA	Uvrstitev v zgornjo četrtino držav EU (2015)	Ohraniti uvrstitev v zgornji četrtini držav EU	

Cilj	Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
3	3.1 Stopnja tveganja socialne izključenosti	Eurostat	18,4 % (2016)	< 16 %	23,7 % (2015)
	3.2 Neenakost porazdelitve dohodka, razmerje kvintilnih razredov (80/20)	Eurostat	3,6 (2016)	< 3,5	5,2 (2015)
	3.3 Izkušnje diskriminacije	Eurobarometer	13 % (2015)	< 10 %	21 % (2015)
4	4.1 Obisk kulturnih prireditev	SURS, UMAP	6,3 na prebivalca (2015)	8 na prebivalca	
	4.2 Delež kulturnih prireditev, izvedenih na gostovanjih v tujini, od skupnega števila kulturnih prireditev	SURS	2,8 % (ocena 2015*) (2015)	3,5 %	
	4.3 Število odprto dostopnih jezikovnih virov in orodij v nacionalnem repozitoriju	CLARIN SI	79 (2017)	153	
5	5.1 BDP na prebivalca (v standardih kupne moči)	Eurostat	83 Indeks, EU = 100 (2015)	Povprečje v letu 2030	100 Indeks, EU = 100 (2015)
	5.2 Dolg državnega sektorja	Eurostat	79,7 % BDP (2016)	60 % BDP	83,5 % BDP (2016)

Cilj	Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
6	6.1	Produktivnost (BDP na zaposlenega, po kupni moči)	Eurostat 82 Indeks, EU = 100 (2015)	95 Indeks, EU = 100	100 Indeks, EU = 100 (2015)
	6.2	Evropski inovacijski indeks	Eurostat Uvrstitev v skupino držav močnih inovator EU (2016)	Uvrstitev v skupino držav vodilnih inovator EU	Povprečje držav članic EU je v skupini močnih inovator (2016)
	6.3	Indeks digitalnega gospodarstva in družbe	Evropska komisija 17. mesto v EU (2017)	Uvrstitev v prvo tretjino držav EU po vseh petih osrednjih sestavinah indeksa	
7	7.1	Stopnja delovne aktivnosti prebivalstva (20–64 let)	Eurostat 70,1 % (2016)	> 75 %	71,1 % (2016)
	7.2	Stopnja tveganja revščine delovno aktivnih oseb (starih 18 let in več)	Eurostat EU SILC 6,1 % (2016)	< 5 %	9,5 % (2015)
8	8.1	Snovna produktivnost	Eurostat 1,79 SKM/kg (2015)	3,5 SKM/kg	2,19 SKM/kg (2015)
	8.2	Delež obnovljivih virov v končni rabi energije	Eurostat 22% (2015)	27 %	16,7 % (2015)
	8.3	Emisijska produktivnost, BDP/izpusti toplogrednih plinov	Eurostat, ARSO 2,9 SKM/kg CO2 ustreznik (2015)	Povprečje EU v letu 2030	3,3 SKM/kg CO2 ustreznik (2015)

Cilj	Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU	
9	9.1	Kmetijska zemljišča v uporabi, delež v skupni površini	Eurostat	23,7 % (2016)	> 24 %	40 % (2013)
	9.2	Kakovost vodotokov – biokemijska potreba po kisiku v rekah	ARSO, EEA	1,05 mg O2/l (2015)	< 1 mg O2/l	2,19 mg O2/l (2012)
	9.3	Ekološki odtis	GFN	4,7 gha/osebo(2013)	3,8 gha/osebo	4,9 gha/osebo(2013)
10	10.1	Indeks vladavine prava	World Justice Project	15. mesto med državami EU 21 (2016)	Uvrstitev v prvo polovico med državami EU	
	10.2	Predvideni čas reševanja civilnih pravnih in gospodarskih zadev	CEPEJ	277 dni (2015)	200 dni	244 dni (2015)
11	11.1	Delež oseb, ki so poročale o težavah s kriminalom, vandalizmom ali nasiljem v svojem bivalnem okolju	Eurostat, EU SILC	9,2 % (2015)	< 10 %	13,6 % (2015)
	11.2	Globalni indeks miru	Institute for Economics and Peace	5. mesto med državami EU (2017)	Ohraniti uvrstitev med najboljših 10 držav na svetu in najboljših 5 v EU	

Cilj	Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje EU
12	12.1	Zaupanje v javne institucije	– parlament 14 % – vlada 17 % – lokalne oblasti 38 % (2016, jesenska meritev)	Najmanj polovica prebivalstva zaupa javnim institucijam (povprečje zadnjih treh meritev)	– parlament 32 % – vlada 31 % – lokalne oblasti 47 % (2016, jesenska meritev)
	12.2	Izvršna zmogljivost	4,7 povprečna ocena od 1 do 10 (38. mesto od 41 držav) (2016)		Povprečje EU v letu 2030

Priloga C: Proces priprave

Priprava dolgoročnih razvojnih dokumentov je kompleksen in večfazni proces, ki zahteva vključevanje najširšega kroga deležnikov, saj je treba doseči skupni konsenz glede smeri dolgoročnega razvoja države in strateških usmeritev. Z vodenjem vključujočega in interaktivnega procesa želimo spremeniti ustaljeno prakso priprave razvojnih dokumentov ter spodbuditi sodelovanje in soočenje različnih pogledov. V procesu priprave se je izkazalo, da so take metode dela dobro sprejete in da si ljudje želijo več takega sodelovanja. Ta način spodbuja inovativno razmišljanje, s komuniciranjem različnih deležnikov pa se posamezna področja postavijo v širši kontekst.

Priprava Vizije Slovenije

Temeljni korak pri pripravi strategije je zasnova njene vizije. Proces priprave Vizije Slovenije 2050 se je začel poleti 2015, ko je Vlada RS ustanovila medresorsko Horizontalno skupino, ki je bila zadolžena za usklajevanje priprave razvojnih dokumentov, pripravo analitičnih podlag ter sodelovanje v procesu izbora strateških prednostnih področij. Oblikovana je bila tudi t. i. Skupina za prihodnost, ki jo je sestavljalo 14 posameznikov z različnih področij. Naloga skupine je bila svetovati glede procesa priprave ter predlagati udeležence tridnevne delavnice, na kateri so bili novembra 2015 oblikovani prvi sestavni deli Vizije Slovenije.

V letu 2016 je sledil niz interaktivnih dogodkov po vsej Sloveniji, na katerih so se udeleženci pogovarjali o želeni prihodnosti, preverjali prvi osnutek vizije, identificirali vrzeli v besedilu in iskali vsebine za njegovo nadgradnjo. Organiziranih je bilo 27 dogodkov, na katerih je sodelovalo več kot 600 posameznikov. V okviru oblikovanja vizije in določanja strateških prednostnih področij in ciljev je bila izvedena tudi javnomnenjska raziskava o kakovosti življenja v Sloveniji, v kateri je sodelovalo več kot 1000 prebivalcev. Na temo vsebine in procesa priprave vizije in strategije sta potekala posvet vlade in delavnica z visokimi uradniki ministrstev. Izvedena so bila tudi srečanja na ministrski ravni, kjer so bile določene vzporednice med vsebinami vizije, ki so jih izpostavili prebivalci, in delovnimi področji ministrstev.

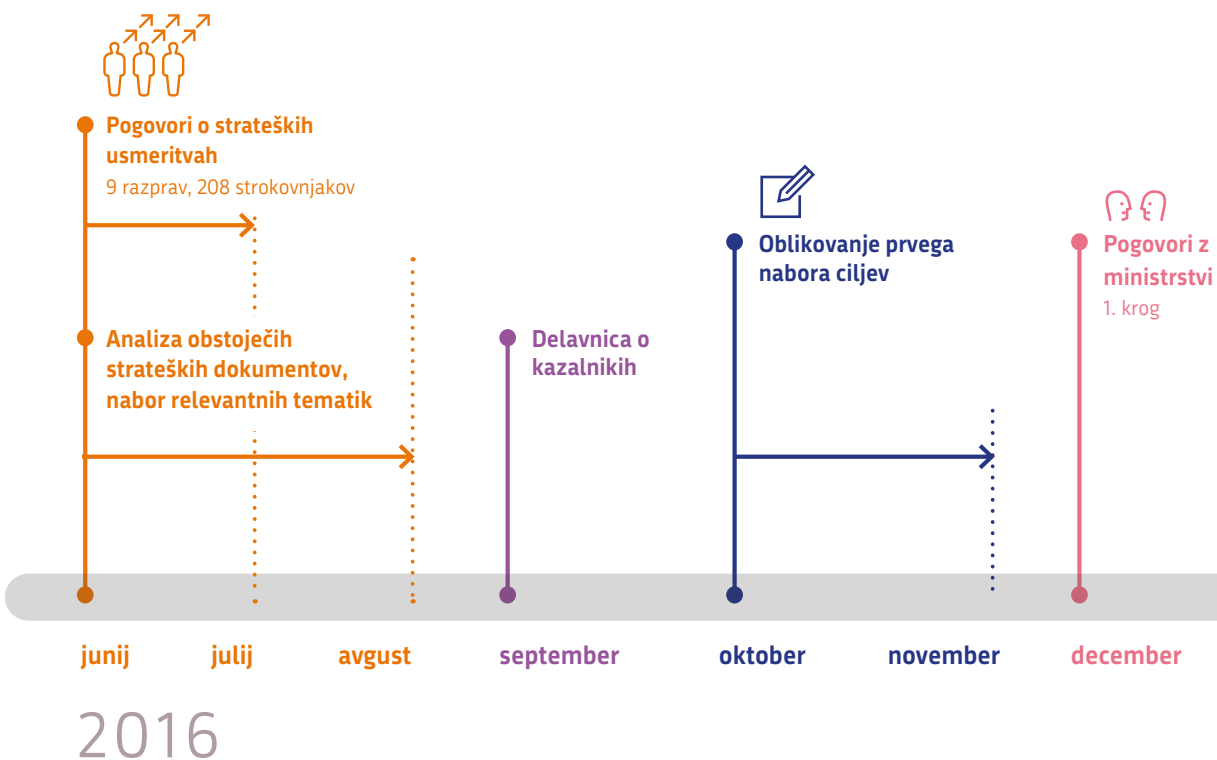
Vizija Slovenije je bila javnosti predstavljena februarja 2017.

Priprava Strategije razvoja Slovenije 2030

Ob razpravah o viziji se je poleti 2016 začela priprava nove dolgoročne strategije. Junija 2016 je bilo izvedenih devet tematskih razprav o posameznih vsebinah, pri katerih je sodelovalo več kot 200 strokovnjakov in državnih uradnikov. Septembra 2016 je sledila delavnica, na kateri je tekel pogovor o prvem možnem naboru kazalnikov za spremljanje strategije. Na podlagi strokovne razprave je Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko v sodelovanju z Ministrstvom za finance ter Uradom RS za makroekonomske analize in razvoj pripravila prvi osnutek strateških usmeritev in ciljev Strategije razvoja Slovenije 2030. Decembra 2016 in januarja 2017 so vsi pristojni resorji podali mnenja o predloženem dokumentu. Januarja 2017 je bil organiziran tudi interaktivni posvet na ravni ključnih državnih uradnikov, kjer so izmenjali poglede o vsebinah posameznih ciljev in razpravljali o njihovem medsebojnem povezovanju.

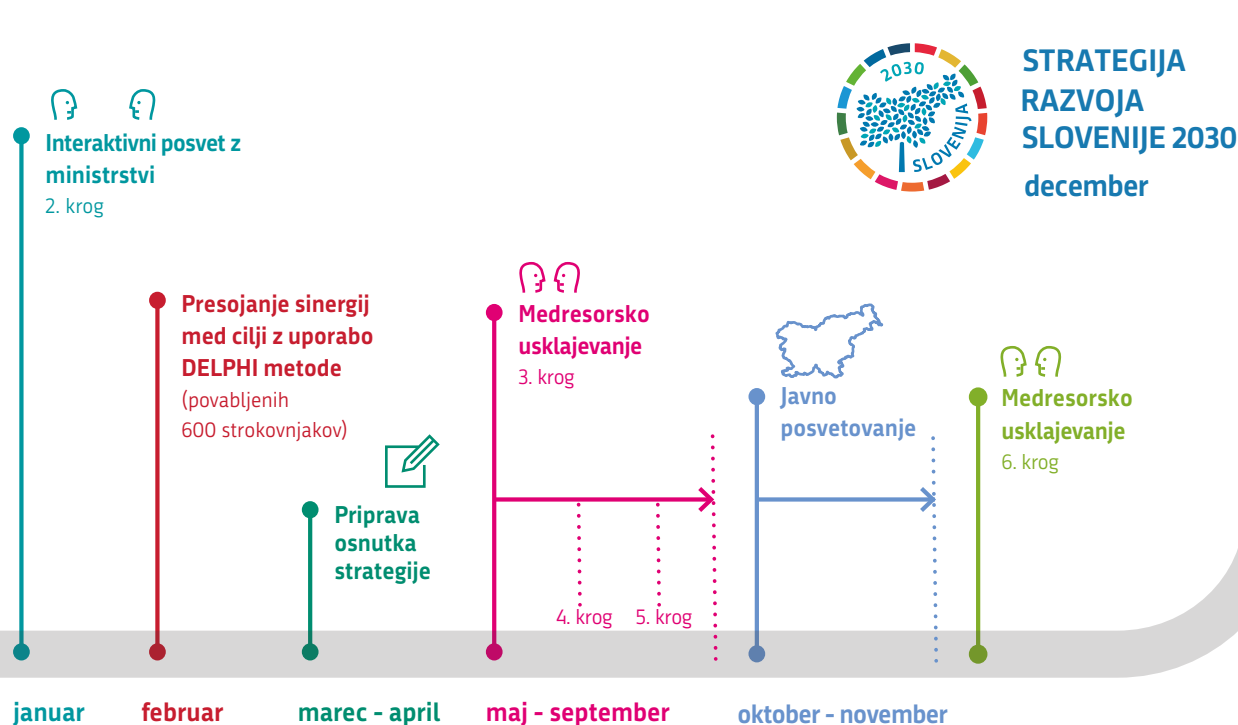
Prispevki resorjev in udeležencev so služili kot pomembna podlaga nadaljnega oblikovanja strategije. Z anketnim vprašalnikom, ki je bil februarja 2017 poslan strokovni javnosti, pa je vzporedno potekalo ugotavljanje povezav med posameznimi cilji. Marca in aprila je potekalo strokovno usklajevanje in sledila je priprava prvega osnutke strategije, ki je bil maja 2017 poslan resorjem v usklajevanje. Vzporedno so potekale tudi razprave glede ključnih kazalnikov uspešnosti in umeščanja ciljev trajnostnega razvoja v strateški dokument ter glede izvajanja in spremljanja dokumenta. V sodelovanju z OECD se pripravljata tudi prilagojen dolgoročni okvir za ocenjevanje vplivov posameznih scenarijev oziroma dogovorjenih ukrepov, s katerim se bo spremljalo tudi uresničevanje ciljev strategije.

Prikaz priprave Strategije razvoja Slovenije 2030

Na podlagi razprav in prejetih pripomb resorjev je bil pripravljen drugi osnutek strategije, ki je vključeval predlog ključnih kazalnikov uspešnosti. Osnutek je bil julija 2017 poslan vsem resorjem s pozivom za določitev njihovih ciljnih vrednosti ključnih kazalnikov. Po ponovnem celovitem pregledu strategije skupaj s kazalniki in ciljnimi vrednostmi je tretji osnutek strategije 22. septembra 2017 obravnavala stalna medresorska delovna skupina za razvojno načrtovanje, ki je osnutek sprejela z nekaj dodatnimi spremembami.

Vlada RS se je 12. oktobra 2017 seznanila z informacijo o osnutku Strategije razvoja Slovenije 2030 in ugotovila, da je gradivo medresorsko usklajeno, ter sprejela sklep, da dokument pomeni ustrezno podlago za začetek javnega posvetovanja. Javno posvetovanje o osnutku Strategije razvoja Slovenije 2030 se je začelo 12. oktobra 2017 in je potekalo do vključno 9. novembra 2017. V tem času smo prejeli številne prispevke različnih organizacij in zainteresiranih posameznikov. Poleg javnega posvetovanja je bilo organiziranih še nekaj pogovorov z zainteresiranimi deležniki, ki so želeli poglobljeno predstavitev strategije in razpravo o osnutku dokumenta. Po javnem posvetovanju je bil pripravljen predlog Strategije razvoja Slovenije 2030 in poročilo o posvetovanju. Predlog strategije je po zadnjem krogu medresorskega usklajevanja Vlada RS sprejela na svoji 159. redni seji, 7. decembra 2017.

2017

Priloga D: Cilji trajnostnega razvoja

KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE ZA VSE

Povezovanje ciljev Strategije s cilji trajnostnega razvoja

CILJI STRATEGIJE RAZVOJA SLOVENIJE		1	2	3	4
		ZDRAVO IN AKTIVNO ŽIVLJENJE	ZNANJE IN SPRETNOSTI ZA KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE IN DELO	DOSTOJNO ŽIVLJENJE ZA VSE	KULTURA IN JEZIK KOT TEMELJNA DEJAVNIKA NACIONALNE IDENTITETE
CILJI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA					
	Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu	●		●	
	Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo			●	
	Poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih	●			
	Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar	●	●		●
	Doseči enakost spolov ter krepi vlogo vseh žensk in deklic	●		●	
	Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri				
	Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije				
	Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse	●			●
	Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije				
	Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med državami	●		●	
	Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja	●		●	●
	Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe	●			
	Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam				
	Ohranяти in trajnostno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj				
	Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti				
	Spodbujati miroljubne in odprte družbe za trajnostni razvoj, vsem omogočiti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovorne in odprte ustanove na vseh ravneh.				
	Okrepiti načine in sredstva za izvajanje ciljev ter oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj				

LEGENDA:

Močna povezava

Šibkejša povezava

STRATEGIJA RAZVOJA SLOVENIJE 2030

Izdajatelj:

Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj
in evropsko kohezijsko politiko

Uredili:

Timotej Šooš, dr. Katja Lautar, mag. Helena
Urbančič, mag. Nataša Kobe Logonder,
mag. Rotija Kmet Zupančič, Lejla Fajić

Odgovorna oseba:

Alenka Smerkolj

Fotografije:

Arhiv Službe Vlade Republike Slovenije za
razvoj in evropsko kohezijsko politiko, Anže
Čokl, Jošt Gantar, Matevž Lenarčič, Nea Culpa

Jezikovni pregled:

Tina Kralj

Oblikovanje:

David Fartek

Prelom:

Andrej Juvan

Naklada:

2000

Tisk:

Cicero, Begunje, d.o.o.

www.vlada.si
gp.svrk@gov.si

Ljubljana, december 2017

ELEMENTAL
CHLORINE
FREE
GUARANTEED

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

www.vlada.si/2030